

קבלת שבת בקהילה חילונית

הצעה למבנה ומאגר ערוך של חומרים
לסידור ליל שבת

עם מבוא תיאורטי, הערות וביאורים

המדרשה באורנים

ערך
אמנון ריבק

תרמו מנסיונם
דפנה קרטס-הרדוף
יהונדב פרלמן
רון אחיטוב
שי זרחי
אילת לין

תוכן עניינים:

4	הקדמה
4	מה בחוברת ולמי נועדה
4	הכל פתוח? .....
4	אלוהים וקדושה בקבלת שבת חילונית
5	משימה חינוכית
5	השבת והקהילה - המימד החזויתי והרגשי
6	מבנה קבלת השבת
6	עצות, טיפים והבהרות
7	שער ראשון: את האבק מכל פינה
8	התכנסות
8	תפילה היא
8	הנה מה טוב ומה נעים
8	עוד חזור הניגון
8	שיר לאהבה
9	עוד מעט ירד אלינו
9	לכבוד שבת
9	עוד מעט ירד אלינו
9	שבת המלכה
10	יותר מששמרו ישראל את השבת
10	ככה כמו שאני הולך - אמיר גלבוש
10	הללויה - יעקב גלפז, מני גל
11	שיר לשבת - שייקה פייקוב
11	ערב שבת - אילן שיינפלד
12	ארמון בתוך הומן - קטעים
12	אגדה
13	עֶשְׂרָה רְגָעִים אֶתְרוּנִים - יונדב קפלון
13	שיר לליל שבת - יהודה עמיחי
14	שער שני: אשר קדשנו במצוותיו
15	הדלקת נרות
15	ברכה לבנים ולבנות
15	ברכת הנרות
15	מתוך 'שֶׁבֶת וְחֹל' - זלדה
16	קידוש
16	סבב כוס היין
16	סבב החלה
16	אלי אתה ואודך - תהלים קיח
17	שער שלישי: בואו ונצא לקראת שבת המלכה
18	ידיד נפש
18	התכוונות לשבת
18	שלום עליכם - פיוט לליל שבת
18	ברכה לשבת
19	בואו ונצא לקראת שבת המלכה
19	אהבת עולם
20	לכה דודי
20	כשאומר לכה דודי
21	שיר של יום - תהלים צ"ב
21	בואי כלה
22	חמדה
22	אתה קידשת

23	שער רביעי: ופרוש עלינו סוכת שלומך
24	השכיבנו
24	בוא בשלום
25	יום שלום
25	כוונת הלבבות
25	תפילת הדרך לחיילים
26	מזמור לדוד - תהלים כג
26	שְׁלוֹם וְשָׁלוֹם - יעקב איילי
27	יהי הכל
27	שיר למעלות – תהלים קכא
28	שער חמישי: יהיו לרצון אמרי פי
29	תפילת רבי אלימלך מליזנסק
29	קשב – ט. כרמי
29	פרשת השבוע
29	מי האיש – תהלים לד, יג-טו
30	שער שישי: אדון עולם
31	שירת העשבים
31	אדון עולם
32	אחלה עולם
32	אב'רי טו פוארטה סראדה
32	צור משלו אכלנו

הקדמה

מה בחוברת ולמי נועדה

הצעת מבנה ותוכן לטקס קבלת השבת לקהילה המוגדרת 'חילונית' הוא אתגר תוכני ועיצובי, תהליכי וחינוכי ומשום כך נופל באופן טבעי במגרשה של המדרשה. לקחנו על עצמנו להציע מבנה בסיסי לטקס כזה, כולל מאגר ערוך של חומרים וחלופות כתוכן למבנה זה של טקס, מבנה המתווה זרימה דרך תחנות שונות, מהחולין אל הקדושה, מהקהילה אל השבת ומהשבת אל הקהילה. חוברת זו מיועדת בראש ובראשונה לעורכי קבלות שבת בקהילות ה-'חילוניות', והם קהל המטרה שלה. אין היא מיועדת להוות סידור שעל פיו קהילה מקיימת את קבלת השבת שלה – ויעידו עומס הקטעים הרב וההערות הדידקטיות בצדה. אנו מציעים אותה כמקור ממנו תכין כל קהילה את 'הסידור' המתאים לה. כדרכה של המדרשה, זוהי עבודת איסוף וחשיבה תיאורטית הנשענת על ניסיון והתנסות בעשייה בשטח, עם מובילי קבלות השבת בקהילות רבות ומגוונות ולאורך זמן. מלבד הניסיון, נעזרנו ב-'סידורים' רבים שאספנו וקיבלנו מקהילות רבות ומגוונות, חדשים וישנים, וכל אלה היוו לנו מקור של לימוד והשראה.

הכל פתוח?

זהו בראש ובראשונה אתגר תוכני משום שלכאורה הכל פתוח והכל אפשרי. אין הגבלה על מקור הטקטים המוכנסים אל הסידור, שפתם, תפיסת העולם שהם מביאים אתם, ועוד היבטים דומים. האפשרויות רבות – בחינת וגר רבי שלמה הלוי אלקבץ עם סנט-אכזופרי, וביאליק עם חליל ג'ובראן ירבץ, ועלי אלון נוהג בם ('יחד עם רבינדראנט טאגור או דון מקלין). וכשאיך הגבלה קל ללכת לאיבוד. אנחנו בחרנו בטקסטים ישראליים, ואנו רואים חשיבות בבחירה זו שעשינו, ואידך זיל גמור.

אלוהים וקדושה בקבלת שבת חילונית

מול חופש הבחירה הנזכר, נדמה כי דווקא התוכן המסורתי והמקובל של קבלת השבת, "שבת לה" ושיחה עם קדושה, דווקא התוכן הזה ממקד אליו שאלות ואף רגשות, וקבלתו עשויה להיות פחות קלה וטבעית בקהילות היעד שלנו. מקומו של אלוהים נפקד לעתים מטקסי השבת, הברכות ושירי השבת בקהילותינו, כמו גם בקהילות החלוציות של פעם שמהוות לנו מודל אפשרי, ועסקנו בשאלה כיצד ליצור קדושה והתעלות בקבלת השבת שאנו מציעים. עסקנו במימד הרגשי, התחושתני של קבלת השבת, וניסינו למצוא מענה לרצון שהביעו רבים מהמשתתפים במפגשי 'פני שבת' שערכנו, רצון לתחושה של התעלות, 'לצאת אחרת ממה שנכנסנו', 'ושלא תהיה קבלת השבת רק "שְׁכַת אחים גם יחד" ושירה בציבור', כפי שתיארו זאת חלק מהמשתתפים.

המתח הזה שבין חולין לקדושה, ומידת הטבעיות שבה משוחח קהל היעד שלנו עם מושגי הקדושה ומושאייה, עומד גם מאחורי הבחירות העיצוביות שבחרנו. ממש כשם שיש בסידור שלנו זרימה מן החולין אל השבת, יש בו גם זרימה, במהלך קבלת השבת עצמה, משימוש בטקסטים חדשים יותר אל 'האבנים הכבדות' של

קיבלנו סידורים משמשי, קהילת "שבת אחים" ביקנעם, מגל, קהילת ניגון הלב בנהלל, בית תפילה ישראלי בתל אביב, מרקפת, יגור, גבעת אלה, ומקומות אחרים.

שלמה הלוי אלקבץ – מחבר "לכה דודי"
סנט-אכזופרי – מחבר "הנסיך הקטן". קטע נפלא על חשיבותו של טקס מופיע בספר.

בתשס"ז קיימנו במדרשה את **פני שבת** - מפגשים למובילי קבלות-שבת בקהילה.

המפגשים הוקדשו ללימוד ניגונים חדשים, ללימוד טקסטואלי, להכרות עם הקהילות, להעלאת דילמות של מובילי קבלות-שבת בקהילות.

הנושאים שבהם עסקנו:

מקומו של הניגון ויכולת ההתחברות דרך מוסיקה. על מושג התפילה.

בין הבית המשפחתי לבית הכנסת הקהילתי.

פרשת השבוע בתוך קבלת השבת.

של מי קבלת-השבת הזאת?!

ילדים זה שמחה? לימוד על מקום הילדים בטקס.

קדושה חילונית.

"מזמור שיר ליום השבת, טוב להודות ליהוה" –
תהלים צ"ב, מופיע בסידור המסורתי מיד לאחר
"לכה דודי".

"בידו אפקיד רוחי לעת אישן ואעירה" – הבית
האחרון של אדון עולם.

חשוב לציין – מקום השיקולים הלימודיים והחינוכיים
הוא בעת עריכת הסידור, אך לא במהלך טקס
קבלת השבת עצמו. טקס אינו שיעור, והסברים
מסוג "עכשיו אנחנו שרים פיוט שנכתב במאה
השש-עשרה" לא מאד מוסיפים לו!

שמירת המתח בין 'מרכז' קבלת השבת ובין הפניה
אל יחידים מבוססת על הניסיון שצברנו בקבלות
שבת שערכנו, ועם זאת יש לשים לב שלכל קהילה
יכולים להתאים דברים שונים.

טקסטים בני מאות ואלפי שנים, ומתכנים מוסכמים על הכל, כמו
"מחר שבת, מחר שבת, שבת מנוחה", אל תכנים שיכולים בתנאים
אחרים לעורר דיון ארוך ושאלות רבות, מ-"טוב להודות ליהוה"
ועד "בידו אפקיד רוחי" – וכמה טוב שהמנגינה עוזרת להפיג את
הזרות. בעשייה בשטח גילינו כי זרימה כזו מקלה על הכל, ומפיגה
את החשש ממילים גבוהות ומטקסטים 'דתיים', חשש שמצאנו
שהוא מלווה עורכי קבלות שבת בראשית הדרך. מתחנה לתחנה
במהלך קבלת השבת, ומשבת לשבת, זהו תהליך של היכרות
מחודשת והתיידדות עם מה שבתחילה, ממרחק, נראה זר ומאיים.

משימה חינוכית

ואכן אנו רואים עצמנו גם כנוטלים חלק בתהליך חינוכי לימודי של
הכרת טקס השבת המסורתי. בהיותנו רואים עצמנו כממשיכי דרך
של המסורת הנהוגה בישראל, גם אם כמחדשה, חשוב לנו
'לשוחח' עימה ולהתחשב בה. הסידור שאנו מציעים שואב על כן,
הן במבנהו והן בפרטיו, מקבלת השבת המסורתית. למשל, בשער
הראשון שאנו מציעים, שער הפרידה מימות השבוע, ניתן למצוא
הד לששת מזמורי תהלים שבסידור המסורתי, המוקדשים על פי
המסורת כל אחד ליום אחר. מצאנו מקום שיקביל לתפילת עמידה,
ואנחנו מסיימים באדון עולם כמקובל בבתי כנסת רבים.

השבת והקהילה

המימד האחר העומד מאחורי הסידור שעיצבנו הוא המימד
הקהילתי של קבלת השבת. הקהילה בונה את קבלת השבת, קבלת
השבת בונה את הקהילה. זו וזו נכנסות האחת תחת כנפיה של
האחרת. קבלת השבת היא הזדמנות – גם במובן היות הקהילה
מזדמנת, נאספת יחד למקום אחד ובזמן אחד, וגם במובן 'שעת
כושר', מצב שבו יש תנאים המאפשרים דבר רצוי או מבוקש' כפי
שמגדיר המילון. מחד זוהי הזדמנות להחלפת מידע, חישת הדופק
של הקהילה, הפנית ברכה ואיחולים ותפילה, ביטוי של סולידריות
ושמחה ודאגה בין חברי הקהילה. הזדמנות לחברי הקהילה לחוש
חלק ממנה, להתקרב אליה, לתת ולקבל ולהתקבל. מאידך זו
הזדמנות ליצירת בסיס משותף לקהילה, חווייתית ותרבותית, ערכי
ומוסרי. הסידור שערכנו משוחח עם המימד הקהילתי, נותן זמן
להתכנסות וליחד, מפנה חלל לברכה ולפנייה אל כל אחד ואחד,
לתפילה לשלומם של קרובים ורחוקים. יש בסידור שערכנו הקפדה
על קצב ותזמון בין הפנייה אל יחידים, כמו אל הילדים בהדלקת
הנרות והברכה אל או חברינו שסביבנו ב-'סבב החלה', ובין הפנייה
המשותפת אל המרכז, כמו בעת ההקשבה לדרשה על פרשת
השבוע, או הפניה אל הפתח ב-"לכה דודי".

ולא נפקד מקומו של המימד הצלילי – שימוש בטקסטים, מלים
ומנגינות, המרעידים מיתרי קול ומיתרי נפש רק בשל עצם היותם.
אלה כמובן משתנים לעתים ממקום למקום, ועם זאת מצאנו גם את
צלילי המכנה המשותף הרחב.

מבנה קבלת השבת

כל השיקולים הללו הביאו אותנו להציע סידור המורכב לפי הסדר הבא:

- **"את האבק מכל פינה"** – התכנסות ופרידה מימי השבוע, שירים וקטעי קריאה של יחד, סיום השבוע וכניסה אל השבת. מעט מאד טקסטים מהמסורה.
- **"אשר קדשנו במצוותיו"** – הדלקת נרות, ברכה לקהל ולילדים, מקום 'המצווה' בקבלת הקדושה
- **"בואו ונצא לקראת שבת המלכה"** – עליה בקדושה, מן ההתכוננות אל השבת וקידושה, אל קבלתה על ידי פתיחת הלב לטקסטים של קדושה
- **"ופרוש עלינו סוכת שלומך"** – דגש על המימד הקהילתי, החל מההיבט הקהילתי המצומצם ועבור אל הלאומי הרחב. תחושת השפע הרגשי מאפשרת לתת ולבקש ברכה לנו ולאחרים.
- **"יהיו לרצון אמרי פי"** – דרשה על פרשת השבוע, לקחים מוסריים, פניה אל האישי, כל אחד אל עולמו הפנימי, והשילוב בין השבת ובין "וינפש" במובן הנפש.
- **"אדון עולם"** – סיום וחתימה.

עצות, הערות והבהרות

אין עבודתנו בחינת "כזה ראה וקדש". זהו כלי לשירותם של כל מי שרוצים לקיים קבלת שבת בקהילתם, ולבנותה תוך הסתמכות על החשיבה שערכנו, והיעזרות בה. חשוב לנו גם לציין את הנקודות הבאות שעלו במהלך הכנת סידור זה:

- חשוב להכיר את קהילת היעד, לדעת מה מתאים לה, ולדעת לשלב את הדברים הייחודיים לה, ולפעמים רק לה – שיר שנכתב במקום (כמו "כולו שבת" ביגור), ברכה המוכרת ומשמשת דורות רבים במקום (כמו ברכת השבת במשמר השרון), כוחות מקומיים, וכיו"ב.
- חשוב לזכור את קהל היעד והרכבו – לילדים קטנים, ולעתים גם להוריהם, סף סבלנות אחר מזה שיש לקהל שרובו מבוגרים שזמנם בידם.
- למקום, לחלל בו נערכת קבלת השבת, יש משמעות רבה, ברמזים ובגירויים הויזואליים והצליליים שהוא מספק. אלה יכולים להוות תרומה רבה, ומאידך להוות תחרות והפרעה.
- עומס רב מדי מונע מתחושת ההתעלות. בשום אופן איננו ממליצים להשתמש בכל הקטעים שהבאנו, אלא לבחור מתוכם בהתאם לרציונל שהבאנו, ותוך התאמה לקהילה.
- חידוש הוא לא תמיד לטובה – יש כוח רב וקסם בחזרה על אותם קטעים, אותם מלים וריטואלים, שבת אחר שבת. קריאת שיר חדש, שאינו מוכר לקהל השומעים, עלולה לחייב אותו למאמץ שיוציא אותו מהזרימה הרצויה.
- מי שמנסה – טועה. מי שטועה – לומד.

בעוד שמבחינת החומרים שאספנו לא כיוונו לשלמות - אנו בטוחים כי דברים רבים ונפלאים נשאר בחוץ, ודברים שהכנסנו יכולים לעורר שאלות בקהלים מסוימים – הרי שלגבי המבנה אנו רואים חשיבות רבה! הושקעה בו חשיבה רבה, ניסיון והתנסות, ואותו אנו ממליצים בחום לאמץ.

יש הגורסים כי את הדרשה על פרשת השבוע יש לעשות הרבה יותר מוקדם, ולהעביר את מה שאין הוא שער חמישי אל בין השער השני והשלישי. שווה לנסות.

אל תהססו לנסות ולהתנסות. מי שיצליח לבנות את הטקס המושלם בניסיון ראשון, יכול וצריך להאמין בנסים ובקיומה של השגחה פרטית (ואז אולי כבר לא יוכל להוביל קבלת שבת בקהילה חילונית...).

שער ראשון: את האבק מכל פינה

במימד התיאורטי-לימודי, שער זה מקביל לששת מזמורי תהילים של הטקס המסורתי, שכל אחד מהם מוקדש ליום אחר בשבוע. אנו נפרדים מששת ימי החולין, ותוך כך עוברים תהליך של הכנה לקראת השבת.

במימד הצלילי, צריך למצוא את אותם דברים שהקהילה מרגישה אתם מאוד בנוח, כי כאן הקהל עוד לא 'בפנים', אם תיווצר חסימה כבר כאן יהיה קשה לשחררה.

במימד הרגשי האישי, זהו שלב הסרת האבק, איזה 'פילינג', פתיחת נקבוביות, הורדת חסמים לקראת פתיחת הלבבות, ועל כן גם מתאימים לו שירי ילדים, ושירים חילוניים שבאים ממקום של איזו תמימות חקלאית של פעם. גם מילותיו צריכות להיות פשוטות יותר, עוד לא נישאות ונשגבות.

במימד הקהילתי, זהו שלב של התכנסות, תחילת הישיבה ביחד, והיכולת להרגיש נוח זה במחיצתו של זה. בקהילות אחדות צריך 'למשוך זמן' למען המאחרים...

וחשוב לזכור: אין בשום אופן הכרח לקחת או לקבל את כל המוצע כאן, אלא לבחור מה שטוב לקהילה. יש כאן הרבה יותר ממה שרצוי לקבלת שבת אחת – ואנו קוראים לכם לא להגזים!

התכנסות

תפילה היא

הרב לוי ויימן-קלמן – מתוך סידור בית תפילה ישראלי

תפילה היא כמו נגינת ג'אז. אפשר להתפלל לבד, אך דברים מופלאים קורים כשמנגנים עם מוזיקאים אחרים, במיוחד אם גם ניגנת איתם בעבר. יש המנגנים את היצירות הישנות והמוכרות, אחרים מנגנים יצירות חדשות. לעיתים כולם מנגנים בהרמוניה, ולפעמים כל אחד מנגן בקצב הפרטי שלו, בעוצמה המתאימה רק לו.

הנה מה טוב ומה נעים

הנה מה טוב ומה נעים
שבת אחים גם יחד.

עוד חוזר הניגון

נתן אלתרמן, נחום היימן / ברי סחרוף

עוד חוזר הניגון שזנחת לישוא
והדרך עודנה נפקחת לא כך
וענו בשמיו, ואילו בגשמיו,
מצפים עוד לך, עובר א-רח.

והרוח תשוב, ובטיסת נדנדות
יעברו הכרקים מעליך,
וכבשה ואילת תהינה עדות,
שלתפת אותן והוספת לכת...

שנידיך ריקות ועירך רחוקה,
ולא פעם סגדת אפים
לחרשה ירוקה ואשה בצחוקה
וצמרת גשמת עפעפים.

שיר לאהבה

איילת ציוני וגילי ליבר, גילי ליבר

יחד לב אל לב	איך שהלב נפתח
נפתח ונראה ת'אור שבשמיים	חובק את העולם
יחד לב אל לב	ובקריאה גדולה
נפתח בתקווה לאהבה	לשיר לאהבה

ורק אם נאמין	אימרו הכל אפשר
ובלי שום דאווין	זה לא מאוחר
בדרך העולה	השחר כבר עלה
זה שיר לאהבה	זמן לאהבה

יחד לב אל לב...

להתכנסות קצב משלה בכל קהילה וקהילה. יש המגיעים בזמן אחד, ויש שזמן ההתכנסות מתארך ומתמשך. איננו באים לעודד את נוהג האיחור, אלא להציע פתיחה מתמשכת, כך שהדייקנים זוכים להתחיל בזמן, והמאחרים לא מפסידים את העיקר. אם יש צורך, אפשר להכין עוד מספר שירים של התכנסות, או להמשיך אל תוך שירי השבת לילדים שאספנו כאן.

אפשרות נוספת – ניגונים ללא מלים, כמן "היי די די די די" שמתוך "איש חסיד היה", או הניגון של חסידי ברסלב שמתחברים גם למילות "לכה דודי", (<http://www.piyut.org.il/tradition/194.html?currPerformance=2027>) ואפילו כל מיני "דה בה דה" – "פוגה קטנה" של נחום היימן, "תמונה" של ורד קלפטר (זה מארבע אחרי הצהריים של ג"צ), ואחרים.

אגב- לשירים שכאן קצב של וואלס, שלושה-רבעים. זהו הקצב הנעים ומענג ביותר לשירת יחד (שירים רוסיים רבים, כמו "ילדתי מרוסיה", "או ואניה" ואחרים הם משולשי-קצב). אם אתם מוסיפים שירים, נסו לשמור על המקצב המשולש – למשל הללויה הזו, שהוא שינוי קל על הפסוקים המסיימים את ספר תהלים:

הָלְלוּ-יְהוָה, הָלְלוּ-יְהוָה בְּצִלְצְלֵי-שָׁמַע;
הָלְלוּ-יְהוָה, הָלְלוּ-יְהוָה בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה.
כָּל הַנְּשָׁמָה, תִּתְחַלֵּל יְהוָה: הָלְלוּ-יְהוָה.

את הקריאה – בין אם קטע זה שהבאנו ובין אם קטע אחר – אפשר לעשות כמעין פתיחה רשמית של הטקסט. במקרה כזה ייתכן שמקומה הוא לאחר מספר שירים ששרים.

עוד מעט ירד אלינו

לכבוד שבת

מינה חפץ, יצחק אדל

את האבק מכל פינה
נסיר לכבוד שבת.
על הקיר תמונה יפה
ניתלה לכבוד שבת.
לבובה שמלה לבנה
נלביש לכבוד שבת
שבת שלום שבת שלום
מנוחה ושמחה היום.

עוד מעט ירד אלינו

שמואל ב, יואל ולבה

עוד מעט ירד אלינו
יום שבת הטוב
לכבודו תכין אימנו
מטעמים לרוב

בואי בואי הברוכה
יום שבת יום מנוחה
בואי נא בואי נא המלכה

שבת המלכה

אריק אינשטיין, שלום חנוך

הנה היא קרבה ובאה, זאת המלכה
הנה היא קרבה ובאה, זאת המלכה

יום ו' הולך, שבת המלכה
ברוך בואך, שבת המלכה

טוב שבאת שבת המלכה
שבת שבת, שבת המלכה

הנה היא קרבה ובאה, זאת המלכה
הנה היא קרבה ובאה, זאת המלכה

הכל לבן, שבת המלכה
הכל מוכן, שבת המלכה

טוב שבאת שבת המלכה
שבת שבת, שבת המלכה

מיטה לבנה, לבנה לבובה
נציעה לכבוד שבת.
נר קטן במנורה נכין,
נכין לכבוד שבת.
שיר מנוחה ושמחה,
נשיר לכבוד שבת,
שבת שלום, שבת שלום
מנוחה ושמחה היום.

אך נפסיק פה לימודינו
הביתה נמהר
נתקדש לשבתנו
בפרחים ונר

בואי בואי הברוכה
יום שבת יום מנוחה
בואי נא בואי נא המלכה

שירי ילדים משרתים כאן שתי מטרות:
ראשית – אנו רוצים לאפשר לילדים להרגיש חלק
ושייכות, ושירים שהם מכירים ויודעים לשיר עם
כולם בוודאי יעזרו.

שנית – יש בשירים אלה משהו מאד תמים,
שמאפשר להסיר כמה מחיצות וכמה קליפות, דבר
שבדרך כלל אינו קל ללא סיוע של 'למען הילדים'.

מלבד השירים הנמצאים כאן אפשר – אם הקהל לא
גדול מדי ורוצים לברך כל אחד בשמו, או לפחות כל
ילד וילדה בשמם - לשיר גם את "שבת שלום
למיקה, שבת שלום לצליל, שבת שלום ליונתן, שבת
שבת שלום"

אפשרויות נוספות:

היום יום שישי
היום יום שישי,
היום יום שישי,
מחר שבת מחר שבת
שבת מנוחה.

היום כולם עובדים,
היום כולם עובדים,
מחר שבת מחר שבת
שבת מנוחה.

מי אוהב את השבת
אהוד מנור, דניאל סמבורסקי

מי אוהב את השבת?
אימא ואבא
מי אוהב את השבת?
סבתא וסבא
מי אוהב את השבת?
אני אתה ואת,
כל העולם כמעט
אז למה לא כל יום שבת?

יום ראשון שני שלישי
כל יום נמשך שנה
רביעי את חמישי
נותן במתנה
הימים עוברים לאט ראשון עד חמישי
ומחר מחר שבת כי בא כבר יום שישי

מי אוהב את השבת?....

בשבת אבי ישן עם העיתון שלו
ואימי אומרת כן הרבה יותר מלא
יום שבת הוא יום נחמד יותר מיום אחר
אז למה דווקא יום שבת עובר יותר מהר?

מי אוהב את השבת?....

יותר משמרו ישראל את השבת

אחד העם

האם יש מקום לקריאת קטע 'עיוני' בקבלת השבת? אפשר שכן, אפשר שלא. מה שעמד לנגד עינינו הוא החיבור אל השבת גם עבור מי שאינו מדקדק במצוות, העברת השבת למישור הקהילה – האומה, העם – והפחת שמציע חיבור זה שעושה אחד העם. במקור, אגב, יש המשך לקטע -

... כי יותר משישראל שמרו את השבת שמרה השבת אותם, ולולא היא שהחזירה להם את 'נשמתם' וחדשה את חיי רוחם בכל שבוע, היו התלאות של 'מי המעשה' מושכות אותם יותר ויותר כלפי מטה, עד שהיו יורדים לבסוף לדיוטא התחתונה של חומריות ושפלות מוסרית ושכלית.

גם הקטע הבא, מאת ביאליק, יכול לשמש למטרה דומה, ולשם כך הוא מובא כאן כאפשרות נוספת:

"מוטב לכולכם לחוס על כבוד קונכם ועל כבוד ארץ ישראל המחוללת בידכם. ואם כדברך כן הוא, שהמעשים (העבודה בשבת) נעשים לא רק על ידי יחידים, אלא על ידי רוב מנין ובנין של הצעירים בקבוצות, הרי אוי ואבוי לכולנו שבעתיים. ארץ ישראל בלי שבת לא תיבנה, אלא תחרב וכל עמלכם יהיה לתוהו. עם ישראל לא יוותר לעולם על השבת, היא לא רק יסוד קיומו הישראלי, אלא גם יסוד קיומו האנושי. בלי שבת אין צלם אלוקים וצלם אנוש בעולם... לא התרבות של תפוחי זהב או תפוחי אדמה היא ששמרה על קיום עמנו בכל ימי נדודיו, אלא השבת. ועתה, בשובנו לארץ אבות, הנשליכנה אחרי גונו ככלי אין חפץ בו?... שמירת השבת, שקולה בעיני כשמירת תורת האדם כולה. 'מי ששומר את השבת אפילו עובד עבודה זרה בדור אנוש, מוחלין לו את כל עוונותיו'. בלי שבת אין ארץ ישראל ואין תרבות ישראל, השבת היא התרבות".

(מתוך מכתבו של ח.נ. ביאליק למזכיר קבוצת גבע, אחרי שביאליק שמע כי חברי הקיבוץ מחללים את השבת על אדמת הלאום – הקרן הקיימת לישראל, מצוטט ב"הצופה", 13.8.99)

אין צורך להיות מדקדק מצוות, בשביל להכיר ערך השבת - מי שמרגיש בלבו קשר אמיתי עם חיי האומה בכל הדורות, לא יוכל בשום אופן לצייר לו מציאות עם ישראל בלי שבת. אפשר לומר בלי שום הפרזה, כי יותר משישראל שמרו את השבת שמרה השבת אותם.

ככה כמו שאני הולך - אמיר גלבע

בתוך "רציתי לכתוב שפתי ישנים" (עם עובד, תשכ"ח)

כָּכָה כְּמוֹ שְׁאֲנִי הוֹלֵךְ אֲנִי רוֹצֵה לְקַבֵּל פְּנֵי שַׁבַּת הַמְּלֶכָה.
לְגוֹפֵי בְּגָדִים שֶׁל יוֹם וְגוֹפֵי, אִם בְּכֶלֶל, אֵינְנו חֲזַק בְּכֶלֶל
וְגַם הַנֶּפֶשׁ לֹא.

כָּכָה כְּמוֹ שְׁאֲנִי הוֹלֵךְ אִם אֶקְבֵּל פְּנֵי שַׁבַּת הַמְּלֶכָה
וְהֵיוּ הַבְּגָדִים לְגוֹפֵי שֶׁל יוֹם יוֹם

וְגוֹפֵי אֶפְשָׁר חֻלַּשׁ יוֹתֵר מִרְגֵּשָׁה אֶבֶל הַנֶּפֶשׁ לֹא.

כָּכָה כְּמוֹ שְׁאֲנִי עוֹדְנִי הוֹלֵךְ

אִם תְּקַבֵּל שַׁבַּת הַמְּלֶכָה אֶת פְּנֵי

לְבַבְשׁ גּוֹפֵי שַׁבַּת יוֹם יוֹם וְגוֹפֵי יַחֲזֵק וְהַשַּׁבַּת בְּנֶפֶשׁ תִּהְיֶה.

לְכִי נִפְשֵׁי צְאֵי כֹּלָה יוֹם יוֹם לְקַבֵּל פְּנֵי שַׁבַּת הַמְּלֶכָה.

הללויה - יעקב גלפז, מני גל

הללויה וזה השיר
עולה מכל פינות העיר
כשהאדם אוסף את כל קלפיו
שרים הללויה.

פרושים ימי לפני האל
יודע הוא דרכי
וכל שירי כמו תפילות
שולחו למרחקים.

וכשיגיע סוף התוואי
אנעל בשקט את חיי
ושיר חדש צעיר וחי
יושר הללויה.

הללויה וזה השיר
עוד יעלה בכל העיר
והוא חדש והוא צעיר וחי
ושר הללויה.

אדם חוזר וקציר יומו
צנוע הוא ודל
ועל גבו צרות החול
עומסות לו כמגדל
ולפניו רואה פתאום
את שתי עיניה של ביתו
והוא אז שר והן איתו
שרות הללויה:

הללויה וזה השיר
עולה מכל פינות העיר
כשהאדם ושתי עיניו ביתו
שרים הללויה.

בונה אדם את בניינו
מהבל וקלפים
יום יום טורח ועמל
יום יום הם נטרפים
אבל אל מול חורבן קלפיו
עולה השמש מעליו
והוא אוסף אותם אליו
ושר הללויה:

שיר לשבת - שייקה פייקוב

שישה ימים ברא עולם
לבני אנוש בנה ביתם
ולשביעי הועיד רוחו
שבת יקום למנוחתו
ולשביעי הועיד רוחו
שבת יקום למנוחתו.

נמוג היום - צללים ריצדו.
נפש שדה - תבואות אוסמו.
דמם יום חול - הרכין ראשו
כרע בפני שבת קדשו.
דמם יום חול - הרכין ראשו
כרע בפני שבת קדשו.

גוועה המיית - כנף הומים.
ניבטו שמיים - כוכבים,
פנה הקור - הגיח אור
עם בוא שבת בשיר מזמור.
פנה הקור - הגיח אור
עם בוא שבת בשיר מזמור.

ערב שבת - אילן שיינפלד

(מתוך כתב-היד "שירים חדשים 2005-2006", שטרם ראה אור)

יש סוג מסים של צלילות
לאורו של ערב שבת.

מין של רגש,
מין מוסיקה של תודה.

אור יורד על העולם
רך כמו הינומה.

במים אחרים לא הייתי יודע
אפלו איך לקרא לה.

סגלתי לי גם את הזכות הזאת.
נדמה, אני עומד בתוך אשר.

שירים נוספים מעבירים אותנו מן החול אל השבת.
לשיר "לפנות ערב" יש 'ערך מוסף' - לרבים הוא
מסמן את כניסת השבת בגלל אות התוכנית בשם
זה המשודרת שנים רבות ברשת גימל.

לפנות ערב

יעקב שבתאי, סשה ארגוב

בין ברושים יורד הערב,
הסתכלי, הצל קרב אלינו,
יחפים נלך בשדות השלף
כי היום, יפתי, עובר.

על כתפך ידי תנוח
וצלי על יד צלך פוסע,
מן הים עכשיו נושב הרוח
כי היום, יפתי, עובר.

בואי נשב, הכל רוגע,
בין עצי הפרדס היום שוקע
בעלי גפנים הצל נוגע,
בחורשת האקליפטוס
כבר החושך מתחבא.

אך... אור שקיעה מאיר פניך,
צמתך בתוך ידי מוטלת,
ושחורות שחורות הן שתי עיניך,
והיום, יפתי, עובר.

שימי ראשך אצלי על ברך,
בצמה השחורה אקלע לך פרח,
ציפורים שרות את שיר הדרך,
על חורשת האקליפטוס
כבר הלילה מכסה.

אך... בין ברושים עולה ירח,
הסתכלי, כל כך שקוף הלילה,
במרחב שדות ינשוף צורח
ואחריו יללת התן.

נשוב להערה לגבי קטעי הקריאה: לא לקרוא רבים
מדי בערב אחד – זה עלול 'לתקוע' את הזרימה!

כנפי היונה

נתן יונתן, נחום היימן

תלם אחרון וחושך בגינה
היום אמר את סוף המנגינה.
ערב חרישי חתם את התמונה
בין אור לחושך נחה השכונה

דייג אסף חכה אחרונה
הנה כבר יום שישי פנה.
שוקי העיר, כנפי היונה
לבשו כותנת לבנה.

השולחן מוכן ונאספו כולם
נרות דולקים עם יין וחלה
יום עמל כלה, ומה שלא נישלם
אולי נתחיל מחר מהתחלה.

דייג אסף חכה אחרונה
הנה כבר יום שישי פנה.
שוקי העיר, כנפי היונה
לבשו כותנת לבנה.

ארמון בתוך הזמן – קטעים הרב אברהם יהושע השל

אברהם יהושע השל

(כ"ה בטבת תרס"ז 11 בינואר 1907 – י"ח בטבת תשל"ג 23 בדצמבר 1972), מההוגים החשובים של המחשבה היהודית הדתית בדור השלישי של יהדות ארצות הברית במאה ה-20. תיאולוג, חוקר מחשבת ישראל, משורר ופילוסוף בעל ספרי הגות ושירה רבים.

ארמון בתוך הזמן הוא מושג שטובע השל בספרו "השבת". הקטעים המובאים כאן הם ממקומות שונים, ואפילו מתרגומים שונים. מן הסתם לא כדאי לקרוא את הקטעים כולם, בגלל אורכם.

ראינו לנכון להכניס מושג זה של "ארמון בתוך הזמן" כדי לקדש ולרומם את השבת, להבדילה מימות החול בקהילה שבה קדושת השבת ובידולה אינן כה ברורות ומובנות מאליהן כבקהילה שומרת מצוות.

כולנו שבויים בקסם הדרו של המרחב, שבויים תחת עוצמתם ותפארתם של ה"דברים" שבמרחב זה. בקטגוריות החשיבה הקיימות בשכלנו, תופסת ה"דבריות" מקום מרכזי. דמיוננו נוטה לעצב את כל המושגים בצלמה ובדמותה של ה"דבריות" – מה שהעניינים רואות ומה שבכוח היד לממש.

היהדות היא **דת הזמן** והיא שואפת לקדש את הזמן. בעוד שלאדם שעיקר מעייניו נתונים למרחב נראה הזמן כרציפות בלתי משתנה וחוזרת על עצמה, הרי המקרא חש ומדגיש את ייחוד כל רגעי הזמן. אין שעה וזהה לזולתה. כל שעה היא יחידה, מיוחדת, אין כמות, והיא יקרה עד-אין-שיעור. על כן ניתן לאפיין את הפולחן היהודי כאמנות הצורות המשמעותיות שבזמן – **כאדריכלות הזמן**.

משמעות השבת היא - **לחוג את הזמן ולא את המרחב**. ששת ימים אנו חיים תחת יד הרודנות של הדברים אשר במרחב; ביום השבת אנו משתדלים לקשר עצמנו לקדושה שבזמן. ביום הזה אנו נקראים להיות חלק מנצחיות הזמן, לפנות עצמנו מן התוצאות של היצירה ולפנות אל סוד היצירה; להפנות מעולם הבריאה ולפנות אל בריאת העולם. [...]

העמל הוא בבחינת אומנות, ואילו המנוחה השלימה היא בבחינת אָמנות, ואין היא באה אלא בשעה שיש אחדות בין הגוף, המחשבה והדמיון. **היום השביעי הוא בבחינת ארמון שאנו בונים בזמן** - כל הבא לתוכו - מלך. לא יום מסוים הוא בלוח, אלא ברוח. קירותיו עשויים מנשמה, משמחה וממידת ההתאפקות. אנו חשים כאילו אנו שורים בתוך השבת ולא כאילו השבת שרויה בתוכנו..

אגדה

יעקב פיכמן, חנינא קרצ'בסקי

על שַׁפְּת יָם כְּנָרְת	הַס גָּל ל'א קוֹלְח.
אַרְמוֹן רַב תְּפָאֶרֶת,	כָּל עוֹף הַפּוֹרְחַ
גַּן אֵל שֵׁם נְטוּעַ,	עוֹמֵד וְשׂוֹמֵעַ -
בוּ עֵץ ל'א יְנוּעַ.	תּוֹרַת אֵל בּוֹלְעַ.

מי גַּר שֵׁם? רַק נַעַר
כְּעוֹף בְּדָמֵי יַעַר!
לוֹמֵד שֵׁם תּוֹרָה הוּא
מִפִּי הַנְּבִיא אֱלִיָּהוּ.

עֲשֶׂה רְגָעִים אַחֲרוֹנִים - יונדב קפלון

עֲשֶׂה רְגָעִים אַחֲרוֹנִים
מִהַדְקִים אֶת הַלֵּב אֶל הָאֶפֶק הַסָּגֹל.
עֲשֶׂה רְגָעִים עַד שֶׁתִּגְהַר הַגְּבִירָה
אֶל הַבַּיִת וְעַל רֵאשֵׁי
תַּרְחֻף קְלוֹת.

יִדְעֵנוּ יִדְעֵנוּ אַךְ שׁוֹב לְלֹא הַתְּרָאָה:
לְפִתְאֹם מְנִיפֵת הַשְּׁבֵת זְרָחָה
מִמְעַרְב.
מוֹל מְעַט הָאוֹר שֶׁנֶּעֱזַב
בֵּין הַהָרִים,
יָם הַנְּשָׁמוֹת גָּאָה וְהוֹתִיר עַל חוֹפְיוֹ
מֶלַח וְקֶצֶף בְּתוֹךְ שְׁבָרֵי קוֹנְכִיּוֹת.

שיר לליל שבת – יהודה עמיחי

לחן: משה וילנסקי

הִתְבוֹאֵי אֵלַי הַלֵּילָה?
כְּבָסִים כָּבֵר וְבָשׁוּ בְּחָצֵר.
מִלְחָמָה שְׂאֵף-פָּעַם לֹא דִי לָהּ
הִיא עֲכָשׁוּ בְּמִקּוֹם אַחֵר.

וְכַבִּישִׁים שְׂבִים בְּלֵי הַרְף.
לְבָדָם, כְּסוּס בְּלֵי רוֹכְבוֹ.
וְהַבַּיִת נִסְגָּר בְּעָרֵב,
עַל הַטּוֹב וְהָרַע שָׁבוּ.

וְיִדְעֵנוּ הֵיטֵב כִּי הַגְּבוּל הוּא
קָרוֹב וְאָסוּר לָנוּ שָׁם.
אָבִי הַתְּפִלָּל "וַיִּכְלוּ
הָאֲרָץ וְכָל צְבָאָם".

צָבָא וְהָאֲרָץ הָאֲפִילוּ
עוֹד מְעַט וְכָבֵה הָאוֹר
הַמְצָנָה בָּהּ שְׂמִים הַתְּחִילוּ
שׁוֹב הַשָּׁנִים צְרִיכִים לְגִמּוֹר.

אנחנו כבר בין השמשות... השמש שוקעת, שמים חדשים נדלקים, ההרים עומדים מסביב לשאת אדרתה הזוהבת של השבת.

שמים חדשים

בילדותו עשה לו רבי ישראל מרוזין, בנו של רבי שלום שכנא, גינה קטנה לשחק בה כדרך הילדים. בערב שבת אחד בין השמשות ראה אותו אחיו הבכור רבי אברהם משחק בגינה ואמר לו: "למה אינך מפסיק ממשחקך?" השיב הילד: "עדיין לא באה השבת". "מנין לך?" שאל אברהם. "עם בוא השבת", השיב, "באים תמיד שמים חדשים, והרי עדיין לא נתחלפו הרקיעים".

אור הגנוז – סיפורי חסידים בעריכת מרטין בובר. שוקן, ירושלים ותל-אביב תשס"ה, עמ' 249

ירדה השבת

יהושע רבינוב, דוד זהבי

יְרֵדָה הַשְּׁבֵת אֶל בְּקַעַת גְּנוֹסֵר
וְנִיחֹחַ עֲתִיק בְּשׂוּלְיָהּ.
וַיַּעֲמָדוּ מִסְבִּיב הַרְרִים שׁוֹשְׁבֵינִים
לְשֵׁאת אֲדָרְתָהּ הַזּוֹהֶבֶת,
תַּעֲלִינָה יוֹנִים מִכְּנַרְתְּ הַיָּם
קִבֵּל אֶת רוֹחָהּ הַלּוֹהֶבֶת.

בְּשִׁקָּה הַשְּׁבֵת לְרֵ' אֲשׁוּ שֶׁל הַבְּרוּשׁ,
לְאֲזוֹב שְׂבִסְלַע בְּשִׁקָּה,
וַיְהִי הַדְּרָדָר לְשִׁרְבִיט שֶׁל מְלָכוֹת
עַל רְמוֹת-דְּמָמָה מְרוֹנָנָת
יְמִשׁוּךְ אֶזְזֵי הַתּוֹר בְּקוֹלוֹ הַמְּתוֹק
הַמְּדַדַּת כְּסוּפִין מְעַדְנָת.

הַרְטִיטָה שְׁבֵת בְּחִנָּה הַגְּנוּז.
עֵינֵי חִלּוֹנוֹת מִכָּל עָבֵר.
וְתַצְאָנָה בְּנוֹת אֶל הָעָרֵב זִמְר
זְמִירוֹת בְּעֶרְגָּה מְצַלְצֶלֶת.
וְהִיטָה הַעֲדָנָה בְּבִקְעַת גְּנוֹסֵר
לְנִשְׁמַת עֲבָרִיּוֹת נְאֻצֶּלֶת.

שער שני: אשר קדשנו במצוותיו

במימד התיאורטי, אנו מתייחסים אל המצווה כמקרבת את הקדושה, קדושה על ידי מעשה ייחודי וכן קדושה הבאה מהימנעות.

במימד הצלילי, מופיעים כאן דברים מוכרים כמו קידוש, ברכת הנרות, חלה.

במימד הרגשי האישי, עוברים משלב הדיבור והשירה, עולים מדרגה וישנה כאן עשייה, הדלקת הנרות, הקידוש, אכילת החלה, קבלת קדושת השבת (וקדושת האל למי שזה מתאים לו).

במימד הקהילתי - היכרות, עשייה, פניה אל הילדים, ופניה האחד אל השני.

הדלקת נרות, עם הברכה לילדים, כוללת בתוכה קימה אל 'שולחן הנרות של הילדים' ולכן מעין שבירה של השקט והיחיד, אם היא נעשית מאוחר יותר. רצוי על כן לקיימה כדבר הראשון בדרך אל הכנסת הקדושה.

הקידוש הוא סוג של שיבה אל המרכז, שיש לחזק אותו על ידי ברכה מרכזית על הנרות לפניו.

במקומות בהם סבב החלה הוא לא סבב אחד מרכזי אלא קורה בקבוצות קטנות אפשר לשקול קידוש בכל קבוצה / שולחן.

סבב חלה – למשל, כל אחד אומר משהו טוב שקרה לו השבוע – גם מאפשר היכרות בין הנוכחים כשקבלת השבת היא בקהילה 'פתוחה', וגם מאפשר פרידה מימי השבוע.

הדלקת נרות

ברכה לבנים ולבנות

יְבָרְכֶךָ ה' וַיִּשְׁמְרֶךָ:
יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחַנְךָ:
יֵשָׁא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שְׁלוֹם

לבנים:

ישימך אלוהים כאפרים וכמנשה

לבנות:

ישימך אלוהים כשרה רבקה רחל ולאה

או נוסח מארשה פאלק (המקובל למשל ב-"ניגון הלב")

לבנות:

היי אשר תהיי והיי ברוכה באשר תהיי

לבנים:

היה אשר תהיה והיה ברוך באשר תהיה

ברכת הנרות

בקהילת רקפת, בבית תפילה ישראלי

תְּבַרַךְ לָנוּ גֵר שֶׁל שַׁבָּת
עַל כִּי בְשׁוֹרֶת הַמְּנוּחָה הִבָּאתָ לָנוּ,
עַל כִּי לָבֵן אֹרֶךְ
הִבִּיאָתָּ אֶת הָאֹר לְמַעֲוִינָנוּ.
זָךְ, טָהוֹר וְשָׁלוֹה
תְּלַוְנוּ תְּלַוְנוּ שְׁלֵהֲבַתְךָ קֹדֶשׁ
בְּיָמֵי הָעֵמֶל הַקָּשִׁים -
עַד כִּי תֵשׁוּב לְדָלֵק עִמָּנוּ בְּשַׁבַּת הַבָּאָה
שַׁבַּת שְׁלוֹם.

מתוך 'שבת וחול' - זלדה

להדליק נרות בכל העולמות –
זוהי שבת.

להדליק נרות – שבת
זוהי קפיצת – נפש הרת נצורות
ליום נהדר, שיש בה מסתורין
של אש – השקיעה.
בהדליקי הנרות יהפך
חדרי לנהר די – נור,
באשדות ברקת שוקע לבי.

נתחיל מהדלקת נר אישית / על ידי הילדים בשולחן
מייוחד המוכן לשם כך עם נרות נמוכים – נרות
חימום – וגפרורים. אפשר גם בקבוצות קטנות.

ראשית מברכים את הברכה לבנים ולבנות – כל
הורה מניח יד על ראש הבן או הבת, וכולם מברכים
יחד.

כשחוזרים אל המעגל המרכזי - ברכה נוספת על
הנרות, מתוך המבחר ש כאן.

ברכת הנרות המסורתית

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שַׁבָּת.

תפילה לפני הדלקת הנרות

לדינו

כְּדֵי לְמַלֵּא אֶת הַמִּצְוָה
שְׂצִוִיתָנוּ

כְּדֵי לְהַדְלִיק נֵר

בְּיָמִים קְדוֹשִׁים

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ

ה' אֱלֹהֵינוּ

וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ

שְׁתַּרְבֵּה בְּבֵיתִי

אוֹר שֶׁל שְׂמֵחָה

וּבִרְכָה וְשְׁלוֹם

וְחַיִּים טוֹבִים וּבְהִירִים

וְתֵאֵיר אֶת נַשְׁמוֹתֵינוּ

בְּאוֹר פְּנִיךָ

וְשִׂמְחָה [תתן]

בְּמִשְׁפַּחְתָּנוּ

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ

מֶלֶךְ הָעוֹלָם

אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ

בְּמִצְוֹתָיו

וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק

נֵר שַׁבָּת.

מתוך הספר "תפילת נשים" בעריכת עליזה לביא

קידוש

(בלחש: יהי ערב ויהי בקר) יום הששי.

ויכלו השמים והארץ וכל צבאם.

ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה, וישבת ביום

השביעי מכל מלאכתו אשר עשה.

ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אתו, כי בו שבת מכל מלאכתו
אשר ברא אלהים לעשות.

סגרי מרגן,

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן.

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם.

אשר קדשנו במצותיו ורצה בעו.

וישבת קדשו בגאונה וברצון הנחילנו. וברוך למעשה בראשית.

כי הוא יום תחלה למקראי קדש, זכר ליציאת מצרים.

כי בעו בחרת ואוננו קדשית מכל העמים.

וישבת קדשך בגאונה וברצון הנחלתנו.

ברוך אתה יהוה. מקדש השבת.

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם.

המוציא לחם מן הארץ.

סבב כוס היין

אפשר להעביר את כוס היין בין המשתתפים, כל אחד שותה מעט ומברך

סבב החלה

מעבירים את החלה בין המשתתפים, כל אחד צובט לו פרוסה, מברך "המוציא" ומספר משהו על עצמו, למשל משהו טוב שקרה לו השבוע, או צפייה מהשבת, וכו'.

אלי אתה ואורך – תהלים קיח

אלי אתה ואורך; אלהי ארוממן.

למרות שמקומו בדרך כלל בבית המשפחתי, יש מקום לשקול לעשות את הקידוש גם כאן. זהו קטע טקסי שמקובל על רבים – אלה שעושים אותו בבית, אלה שנתקלו בו בצבא, וכו.

זו הזדמנות לתת לאנשים שונים לבוא לידי ביטוי בהיותם המקדשים. עם זאת חשוב לבדוק שמי שמקדש לא עושה זאת בחצי פה או בקול ענות חלושה....

אפשר לקרוא גם (או לחילופין) את זה:

קידוש - זלדה

הלל לסבי

בקרדמי אש ופז

הלם במצוק,

במלי הקדוש הקיש,

שער פתח בלב הדני

למרחב משתרע אל-סוף שנות קיום,

כסיל וכימה בבור עני

העז לארח

ותוככי ענות אכל

יו שטה

לכבוד מסעם הזורח.

את לבנו הוציא מן האפל

אל בדלח השבת,

מבהו יאושים

אל חג ידידות,

העה עם הרים ויערות

עם אילות השדה וצפרי עדן.

והלל למלים הקדושות

שהגן אחיות קטנות

לערב הרך,

וכמוהו תדענה לפתח

דלתות

אל פנים האני

ואלף שערי,

עד כי זרם נפשי

זה החי החפשי

יתערב בזרמו של היקום.

את השיר "אלי אתה ואורך" שרים בלחן של האדמו"ר הזקן של חב"ד, שאפשר לשמוע בביצוע של שלמה גרוניך, עם הפתיחה בשופר, ביו-טיוב: <http://www.youtube.com/watch?v=TWqclQJJ6M>

במקומות רבים אוהבים לצרף, ברצף אחד ובלי לעצור, את הליכה לקיסריה (אלי אלי):

הליכה לקיסריה

חנה סנש, דוד זהבי

אלי, אלי, של א יגמר לעולם

החול והים,

רשרוש של המים,

ברק השמים,

תפלת האדם.

שער שלישי: בואו ונצא לקראת שבת המלכה

במימד התיאורטי, אנו עוברים לקבלת השבת כפעולה אקטיבית, יציאה לקבל פני השבת, הפניה אל המערב או אל הפתח כהזמנה ממש של השבת, כביטוי לפתיחת הלב. מקביל לקטעים של לכה דודי ומזמור שיר ליום השבת שבסידור המסורתי.

במימד הצלילי, שירי שבת רבים שמוכרים גם לקהילות אליהן פונה חוברת זו - שלום עליכם, לכה דודי, ידיד נפש ועוד.

במימד הרגשי האישי, צריכה לבוא פה כבר איזו עליה בקדושה, וכבר לא רק ההתכוננות אל השבת, וקידושה, אלא ממש קבלתה, על ידי פתיחת הלב, טקסטים של קדושה, וכו'.

במימד הקהילתי, כאן צריכה להיות יותר התחברות, התקרבות, להיווצר תחושה של יחד, התרכזות סביב מרכז אחד ועליה בקדושה. חשובה גם עליה משקט אישי אל יצירת התלהבות (כדאי לבחור לחן של "לכה דודי" שהוא לא נוגה מדי, אלא יש בו, לפחות בבתים האחרונים, יותר קצב וכוח, וכן ללכת אל השירים היותר 'שמחים').

ידיד נפש

רבי אלעזר אזיכרי, אהוד צוויג ושרה צוויג קרבאל

יְדִיד נֶפֶשׁ אֶב הַרְחֵמְךָ. יְדִיד נֶפֶשׁ אֶב הַרְחֵמְךָ.
מְשׁוֹךְ עֶבְדְּךָ אֶל הַצּוֹנֵן. מְשׁוֹךְ עֶבְדְּךָ אֶל הַצּוֹנֵן.
יְרוּץ עֶבְדְּךָ כְּמוֹ אֵיל. יַעֲרֵב לוֹ יְדִידוֹתֶיךָ.
לְשִׁתְּחֵנָה אֶל מוֹל הַדְּרָךְ. מְנוֹפֶת צוּף וְכָל טַעַם:

התכוונות לשבת

דקה ארוכה של שקט בה כל אחד ואחת נפרד מן השבוע, מפנה מקום לשבת שתיכנס אליו, עוצם את עיניו, פותח את ליבו ואולי את זרועותיו, ומקבל פני שבת. אפשר, במקומות בהם השקט מייצר מבוכה או צריך למלא אותו בקריאה, לקיים מעין 'דמיון מודרך', או להוסיף קטע קריאה שנאמר בשקט בזמן שכולם עומי עיניים.

שלום עליכם – פיוט לליל שבת

שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם מְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת מְלֹאכֵי עֲלִיּוֹן
מְמַלֵּךְ מְלֹאכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בוֹאֲכֶם לְשִׁלוֹם מְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת מְלֹאכֵי עֲלִיּוֹן
מְמַלֵּךְ מְלֹאכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּרַכּוֹנִי לְשִׁלוֹם מְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת מְלֹאכֵי עֲלִיּוֹן
מְמַלֵּךְ מְלֹאכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
צְאֹתְכֶם לְשִׁלוֹם מְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת מְלֹאכֵי עֲלִיּוֹן
מְמַלֵּךְ מְלֹאכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

ברכה לשבת

חדוה דניאלי, קהילת 'שבת אחים', יקנעם

טוֹב שְׁבֹאת שַׁבָּת.
חֲפִינוּ לְךָ שֵׁשֶׁת יָמִים
וְהַעוֹלָם שָׁנָה פָּנִיו - בְּמַעַט.
שִׁקְטָה הַמְּלֵאת יָמֵי הַמַּעַשׂ
פָּנְתָה מְקוֹם לְבָשִׁם הַיְסָמִין וּלְגִיחוּחַ שְׁלוֹה.
טוֹב שְׁבֹאת שַׁבָּת.
תָּם סְאוֹן הַרְחֹב, שְׁמַעְתִּי צְפוּר בְּזַמְרָתָה
אֲזִ יְדַעְתִּי - שַׁבָּת.
הַגּוֹף רְגוּעַ, נְסוּךְ הוּא זְמַן שֶׁל חַג
וְכָל חוּשֵׁיו גּוֹמְעִים שַׁבָּת.
טוֹב שְׁבֹאת שַׁבָּת.
נִבְרַךְ וְנִתְבָּרַךְ בְּךָ, שַׁבָּת שְׁלוֹם
מִמֶּנּוּ נִשְׂאָב הַכֹּחַ לַמַּעֲשֵׂה וְלַחֲלוּם.
טוֹב שְׁבֹאת שַׁבָּת.

הגרסה של ידיד נפש שהבאנו כאן היא כמובן זו המותאמת לשירה בלחן שפרסמה עדנה לב בפסטיבל הזמר החסידי של 1971. בגרסה המקורית ארבעה בתים, שחיבור ראשי תיבותיהם נותן את שם ההווה – לחנים רבים לפיוט זה והסברים עליו ניתן למצוא באתר 'הזמנה לפיוט' <http://www.piyut.org.il/tradition/188.html>

יְדִיד נֶפֶשׁ אֶב הַרְחֵמְךָ מְשׁוֹךְ עֶבְדְּךָ אֶל הַצּוֹנֵן
יְרוּץ עֶבְדְּךָ כְּמוֹ אֵיל יִשְׁתַּחֲוֶה מוֹל הַדְּרָךְ
כִּי יַעֲרֵב לוֹ יְדִידוֹתֶיךָ מְנוֹפֶת צוּף וְכָל טַעַם

הַ דוֹר נָאָה זִיו הַעוֹלָם נֶפֶשׁי חוֹלֵת אֶהְבֵּתְךָ
אֲנָא אֶל נָא רְפָא נָא לָהּ בְּהַרְאוֹת לָהּ נֶעֱם זִינוּךְ
אֲזִ תִּתְחַזַּק וְתִתְרַפָּא וְהִיָּתָה לְךָ שְׁפַחַת עוֹלָם

יְ תִיק יְהִמוּ רַחֲמֶיךָ וְחוּסָה נָא עַל בְּנֵי אוֹהֲבֶיךָ
כִּי זֶה כְּמָה נְכֻסֶיךָ נְכֻסֶיךָ לְרֵאוֹת בְּתַפְאֲרַת עֲצוֹנֶיךָ
אֲנָא אֶלִי מִחֲמַד לְבִי חוּשָׁה נָא וְאַל תִּתְעַלֵּם

הַ גְּלָה נָא וּפְרֵשׁ חֲבִיב עָלֶי אֶת סִפְתֵי שְׁלוֹמֶיךָ
תִּתְאִיר אֶרְצִי מִכְּבוֹדֶיךָ נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בְּךָ
מִהַר אֶהוֹב כִּי בָא מוֹעֵד וְחֲנֻנִי כִימֵי עוֹלָם

גם לפיוט **שלום עליכם** מוקדש דף עם הסברים ולחנים שונים באתר הזמנה לפיוט – <http://www.piyut.org.il/tradition/2286.html>

שני מלאכי השרת

בבלי, שבת, דף קיט עמוד ב

תניא, ר' יוסי בר יהודה אומר:
שני מלאכי השרת
מלווין לו לאדם בערב שבת
מבית הכנסת לביתו,
אחד טוב ואחד רע.
וכשבא לביתו
ומצא נר דלוק ושלחן ערוך ומסתו מוצעת,
מלאך טוב אומר:
יהי רצון שתהא לשבת אחרת כר,
ומלאך רע עונה אמן בעל כרחו.
ואם לאו – מלאך רע אומר:
יהי רצון שתהא לשבת אחרת כר,
ומלאך טוב עונה אמן בעל כרחו.

בואו ונצא לקראת שבת המלכה

בבלי, שבת, דף קיט עמוד א

רבי חנינא היה מתעטף ועומד בערב שבת והיה אומר:

"בואו ונצא לקראת שבת המלכה",

רבי ינאי היה לובש את בגדי השבת ואומר

"בואי כלה בואי כלה"

אהבת עולם

משה יצחקי

תברכי השבת המביאה אהבת עולם

לכל הנברא, החי והקיים.

ברכיני כלה לבל תסור כנף האהבה

מלבנו וגופנו, ברכיני לבל תחסר זו

לבני ביתנו ובקהלתנו.

בואי שבת המלכה להשכין שלום, ואהבת עולם

בין איש לאשה, בין דוד וכלה ונפרש לכלם

ספת שלום, חמלה, צדק ואהבה,

לעוף, לדל ולנחשל, למכר ולזר.

נבקש וניחל בין פעימת הלב והזמן שיבואו

אהבה ושלום על כל בית ישראל ועל כל יושבי תבל.

ברכיני השבת וימלאו בנו הלב והכח לאהב את פי הבריאה,

לזון ולשבוע, להגיד ולשמע.

ברכיני כלה לאהב בגוף ונפש את החכמה ואת המעשה,

את הלמוד ואת העבודה, את החלין ואת הקדשה.

נתעטף השבת בכסותך וכנפיך ונתן לנו הכח

לעמל ולחמל, לזכר ולשמר, לשכח ולנצר, לחדש וליצר.

כי באהבה ניטיב מינו על פני האדמה הזו

בקוימנו ובשכבנו, בבואנו ובלכתנו.

את הקטע התלמודי ממסכת שבת, אפשר לקרוא גם כפי שהוא במקור – כולל החלקים שבשפה הארמית. השימוש בארמית, דווקא בגלל זרותה, מכניס 'גובה' נוסף לטקסט, מרחיק אותו מן היום-יום:

רבי חנינא מיעטף וקאי אפניא דמעלי שבתא, אמר:

"בואו ונצא לקראת שבת המלכה."

רבי ינאי לביש מאניה מעלי שבת ואמר:

"בואי כלה בואי כלה."

פסוק זה מהווה את 'הבסיס' לפיוט "לכה דודי" אבל גם ביאליק מצטט אותו בשירו **שבת המלכה**. כמובן, בסיום כל בית, יש חזרה על אחד מפסוקי "שלום עליכם" ששרנו זה עתה.

שבת המלכה

ח.נ. ביאליק, פ. מינקובסקי

החמה מראש האילנות נסתלקה -

בואו ונצא לקראת שבת המלכה.

הנה היא יורדת הקדושה, הברוכה,

ועמה מלאכים צבא שלום ומנוחה.

בואי, בואי, המלכה!

בואי, בואי, המלכה!

שלום עליכם, מלאכי השלום!

קבלנו פני שבת ברננה ותפלה,

הבייתה נשובה, בלב מלא גילה.

שם ערוך השלחן, הנרות זאירו,

כל-פנות הבית יזרחו, יזחירו.

שבת שלום ומברך!

שבת שלום ומברך!

בואכם לשלום מלאכי השלום!

שבי, זכה, עמנו ובזינד נא אורי

לילה ניום, אחר תעברי.

ואנחנו נכבדך בבגדי חמודות,

בזמירות ותפלות ובשלוש סעדות.

ובמנוחה שלמה,

ובמנוחה נעמה -

ברכוני לשלום, מלאכי השלום!

לכה דודי

שלמה הלוי אלקבץ

לְכָה דוֹדִי לְקִרְאָת כָּלָה. פְּנֵי שַׁבַּת נִקְבְּלָה.

שְׁמֹר וְזָכוֹר בְּדַבּוֹר אֶחָד. הַשְּׁמִיעֵנוּ אֶל הַמִּיָּחָד.
יְהִי אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד. לְשֵׁם וּלְתַפְאֳרָת וּלְתִהְלָה.

לְקִרְאָת שַׁבַּת לָכוּ וְנִלְכָה. כִּי הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה.
מֵרֵאשׁ מְקֻדָּם נְסוּכָה. סוּף מַעֲשֵׂה בְּמַחְשָׁבָה תִּחְלָה.

מְקֻדָּשׁ מְלַךְ עִיר מְלוּכָה. קוּמִי צְאִי מִתּוֹךְ הַהַפְכָה.
רַב לָךְ שַׁבַּת בְּעֵמֶק הַבְּכָא. וְהוּא יַחְמוֹל עֲלֶיךָ חֲמָלָה.

הַתְּנַעֲרִי מֵעַפְרֵי קוּמִי. לְבָשִׁי בְּגָדֵי תַפְאֳרֶתךָ עִמִּי.
עַל יַד בֶּן יִשְׂרָאֵל בֵּית הַלְחָמִי. קִרְבָּה אֶל נַפְשִׁי גְאֻלָּה.

הַתְּעוֹרְרִי הַתְּעוֹרְרִי. כִּי בָא אוֹרְךָ קוּמִי אוֹרִי.
עוֹרִי עוֹרִי שִׁיר דְּבָרִי. כְּבוֹד יְהִי עֲלֶיךָ נִגְלָה.

לֹא תִבוֹשִׁי וְלֹא תִפְלָמִי. מֵהַ תִּשְׁתַּחֲוֶי וּמֵהַ תִּהְיֶי.
בְּךָ יַחֲסוּ עַנְיֵי עַמִּי. וְנִבְנְתָה עִיר עַל תְּלָה.

וְהָיוּ לְמִשְׁסָה שְׂאֵסִיךְ. וְרָחֲקוּ כָּל מְבַלְעִיךְ.
יִשְׁשׁ עֲלֶיךָ אֱלֹהֶיךָ. כְּמִשׁוֹשׁ חֲתָן עַל כָּלָה.

יָמִין וְשְׂמָאל תִּפְרֹצֵי. וְאֵת יְהִי תַעֲרִיצֵי.
עַל יַד אִישׁ בֶּן פְּרָצִי. וְנִשְׁמַחָה וְנִגְלָה.

בּוֹאֵי בְשָׁלוֹם עֲטַרְת בְּעֵלָה. גַּם בְּשִׁמְחָה וּבְצִהָה.
תּוֹךְ אֲמוּנֵי עִם סִגְלָה. בּוֹאֵי כָלָה. בּוֹאֵי כָלָה.

כשאומר לכה דודי

עממי

כשאומר: לכה דודי -

תאמרו כולכם: צ'ירי-בירי-בום.

כשאומר: לקראת כלה -

תאמרו כולכם: צ'ירי-בירי-בום.

לכה דודי - צ'ירי-בירי-בום

לקראת כלה - צ'ירי-בירי-בום.

לכה דודי לקראת כלה -

צ'ירי-בירי-בירי-בירי-בום.

מה נוסף ומה נאמר אודות לכה דודי - 'עמוד
התיכון' של כל קבלת שבת באשר היא?

הנה מתוך הויקיפדיה:

הפיוט לכה דודי הוא חלק מתפילות
קבלת שבת הנאמרות בערב שבת לפני
תפילת ערבית. הפיוט חובר על ידי ר'
שלמה אלקבץ ונחשב לחלק החדש
ביותר בסידור התפילה שמקובל על כל
העדות. הוא הודפס לראשונה בגרסתו
של אלקבץ בסידור במנהג ספרד
שהודפס בוונציה בשנת ה'שמ"ד
(1584).

אין ספור לחנים יש לפיוט לכה דודי. קהילה
שמתחילה את דרכה במסורת קבלות שבת תצטרך
להתבטח על אחדים מהם ולהסכים עליהם. מבחר
גדול של לחנים מצוי כמובן באתר הזמנה לפיוט -
<http://www.piyut.org.il/chosen12/index.html#55>

שוב מתוך הויקיפדיה:

בבית האחרון נעמדים .... כקריאה
לשבת שתיכנס, יש הנוהגים לכוון פניהם
לצד מערב, לכיוון שקיעת השמש ויש
הנוהגים לקוד לימין ולשמאל. מאחר
ובמרבית בתי הכנסת מצוי הפתח
מאחורי המתפללים, פשט גם המנהג
לפנות לאחור בעת אמירת הבית, ללא
קשר למיקום הכניסה וצד מערב.

לקראת שבת

אבי קורן, נדב מדינה ואבנר צדוק

לכה דודי לקראת כלה

פני שבת נקבלה...

ואבא מסלסל קולו בשירי שבת:

"דרור יקרא לבן עם בת"

ומפה צחורה נפרשת

ודולקים נרות

וכהד מן העבר המנגינות חוזרות

ומלא פתאום הבית באותן זמירות

לכה דודי לקראת כלה

שבת מלכה הנה עולה

על השולחן חלה, ועולה תפילה

שרים כל בני הבית במקלה גדולה

לוחשות שפתיו של אבא

ועיניו אורות.

וכהד מן העבר המנגינות חוזרות

ומלא פתאום הבית באותן זמירות.

לכה דודי לקראת כלה

פני שבת נקבלה...

שיר של יום – תהלים צ"ב

מזמור שיר, ליום השבת.
טוב, להודות ליהוה;
להגיד בפקוד חסדך;
עלי-עשור, ועלי-נגל;
כי שפחתני יהוה בפעלך;
מה-גדלו מעשיך יהוה;
.....
צדיק, פתחם יפחה;
שתולים, בבית יהוה;
עוד, יעבון בשיבה;
להגיד, כי-ישר יהוה;

כארו בלגעו ישגה.
בחצרות אלהינו יפריחו.
דשנים ורעננים יהיו.
צור, ולא-עלתה (עולתה) בו.

בואי כלה

אברהם שלונסקי, יאיר רוזנבלום

עטף-נא אל-שדי את נפשי בטלית
וזמר בקול: באי כלה!
הו אשתי היפה הדליקי הנרות
ולקדוש הכיני החלה.

הלילה כבר בך על נרות שבתו
ולבנה לקדוש מוטלת.
היום אני רוצה בשובי הביתה
לנשק המזונה בדלת.

עטף-נא רבוני גופנו בטלית
וזמר בקול: בואי כלה!
נשינו היפות תדלקנה הנרות
ואנו נקדש על החלה.

עטף-נא אל-שדי את נפשי בטלית
וזמר בקול: באי כלה!
הו אשתי היפה הדליקי הנרות
ולקדוש הכיני החלה.

כי שבעה הם ימים ימות השבוע
ושבעה יש קנים למנוחה.
ומי אשר הדליק המנוחה בנפש
הוא יצק השמן לאורה.

עטף-נא רבוני גופנו בטלית
וזמר בקול: בואי כלה!
נשינו היפות תדלקנה הנרות
ואנו נקדש על החלה.

בחרנו להביא את מזמור צ"ב מתהלים (תוך דילוג על פסוקים ז'-י"ב) משני טעמים:

1. בסידור התפילה לערב שבת הוא מופיע מיד אחרי לכה דודי.
2. יש לו לחן נפלא. מי שלא מכיר, יכול תמיד לשיר את "צדיק כתמר יפרח" ואפילו לצאת במחול..

בואי כלה

השיר הזה, ששמו האמיתי הוא בעצם **אוהלנו**, מצא את פרסומו בקולו של מוטי פליישר כשהיה סולן להקת הנח"ל. הוא לא קל לשירה, ואפשר כתחליף לקרוא אותו, וגם הבאנוהו בקיצור מה כי איננו מציעים לשיר את כל בתי – ובכל זאת, למהדרין, הנה הם:

עטף-נא אל-שדי את נפשי בטלית
וזמר בקול: באי כלה!
הו אשתי היפה הדליקי הנרות
ולקדוש הכיני החלה.

הלילה כבר בך על נרות שבתו
ולבנה לקדוש מוטלת.
היום אני רוצה בשובי הביתה
לנשק המזונה בדלת.

ארחבות הספינה כבר חדלו עשן.
כבר חדלה את בכיה סירנה.
שמי-שבת ישחו על ארצי נופשת
כסבתא על צאינה-וראינה.

כי שבעה הם ימים ימות השבוע
ושבעה יש קנים למנוחה.
ומי אשר הדליק המנוחה בנפש
הוא יצק השמן לאורה.

הו צק נא השמן וראה כמה מזמור
פה התו מגביע זהבך
על גגות על כבישים על חולות בארצי -
הו נדך רבוני זו שפכה.

התזכר עת שרנו בספינות הנכרים
אנחנו העולים בשמן:
"...עת יהודים לבואו לארץ ישראל
מה-תרב במעונם השמחה."

האתה שכחת! ונדך הן פרשה
מפרשים לספינה העולה.
אנחנו ראויים לשבת ראשונה
במשתה שבתך הגדולה.

עטף-נא רבוני גופנו בטלית
וזמר בקול: בואי כלה!
נשינו היפות תדלקנה הנרות
ואנו נקדש על חלה.

חמדה

דליה רביקוביץ

את "חמדה" אפשר לקרוא – אך כזכור אנו ממליצים לא לקרוא קטעים רבים מדי בערב אחד – בקהילות מיטיבות-שיר אפשר לשיר אותו בלחן של מוני אמריליו.

שיר אחר שאפשר לקרוא ולשיר ושמביא תחושה דומה הוא "שבת" של רחל, שהולחן והושר על ידי חנן יובל:

שבת - רחל

חופי ירדן: מלא זהר יום.
סירת דוגה; אשפב אשתה
שקוי שלום.

אביט אל על: האור מה רב!
וגם בלב כבילדות
אף צל של עב.

עתה ידעתי: פה – הפל.
ראשית וקצה, כל דכפין
יאתה, יטל.

אתה קידשת עומד במרכז תפילת העמידה בתפילת ערב שבת – הרביעית מבין שבע ברכות שנאמרות בה (במקום התשע-עשרה בתפילה הרגילה, הנקראת .... תפילת שמונה-עשרה...). אפשר לקרוא אותו, או לפחות לשיר את "חמדת ימים אותו קראת, זכר זכר למעשה בראשית"

שם ידעתי חמדה ש לא היתה כ מוה,
והי מן ההוא היתה יום השביעי בשבת
וכל בדי אילנות היו מתעצמים לגבה.

והאור החל מסביב שוטף כנהר לנבע,
וגלגל העין את גלגל החמה חמד.
אז ידעתי חמדה ש לא היתה כ מוה.

הזהירו ראשי השמים והאור לא ידע שבע,
נתך בגלי הנהר ובכל אדוותיו נצת,
אף ראשי הנהר בעיניו כתפוח זהב לבלע.

שזשני נהר צהבות פערות את פיהן לבלע
את אדוות הנהר בחפזן וגבעול העשב השט,
ואותו היום היתה יום השביעי בשבת
וכל בדי אילנות מתעצמים בתשוקה לגבה
ואז ידעתי חמדה ש לא היתה כ מוה.

אתה קידשת

אתה קדשת את יום השביעי לשמך.
תכלית מעשה שמים וארץ.
וגרבתו מכל הימים.
וקדשתו מכל הזמנים.

....

ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי ענג
עם מקדשי שביעי. כלם ישבעו ויתענגו מטובך.

ובשביעי רצית בו וקדשתו
חמדת ימים אותו קראת.
זכר למעשה בראשית:

אלהינו ואלהי אבותינו. רצה נא גמעהתנו.
קדשנו גמעותך ותן חלקנו בתורתך.
שבוענו מטובך ושימח נפשנו בישיעתך.
וטחר לבנו לעבדך באמת.
והנחילנו ה' אלהינו באהבה וגרעון שבת קדשך.
וינוחו בה כל ישראל מקדשי שמך:

ברוך אתה ה'. מקדש השבת:

שער רביעי: ופרוש עלינו סוכת שלומך

יותר מכל, זהו השער הקהילתי של קבלת השבת.

במימד התיאורטי, השבת כיום השלום - תפילות לשלום כללי ושלומם הפרטי של קרובים ורחוקים. מקביל לתפילת השכיבנו בסידור המסורתי.

במימד הצלילי, מובאים כאן דברים מוכרים (עושה שלום, לו יהי, אלי אלי, "גם כי אלך בגיא צלמוות") לצד מוכרים פחות – למשל "השכיבנו".

במימד הרגשי האישי, יש כאן בקשת הגנה וברכה, פניה לאל (וייתן כל אחד משמעות לתואר זה) שהוא עליון וחזק שישפיע עלינו מטובו.

במימד הקהילתי, זהו כאמור השער בדגש המימד הקהילתי, החל מההיבט הלאומי ועד הקהילתי המצומצם. תחושת היחד מתחזקת, תחושת השפע הרגשי מאפשרת לתת ברכה לאחרים.

המעבר מהשער הקודם לשער זה צריך להיות רציף, יש ערבוב בין שניהם – אבל הערה זו נכונה לגבי כל השערים האחרים.

השכיבנו

הַשְּׂכִיבֵנוּ אֲנִינוּ לְשָׁלוֹם, וְהַעֲמִידֵנוּ מִלְכָּנוּ לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם,
 וּפְרוֹשׁ עָלֵינוּ סֶפֶת שְׁלוֹמְךָ וְתַקְנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ,
 וְהוֹשִׁיעֵנו מִהֲרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ.
 וְהִגְוּ בְּעַדְנוּ: וְהִסֵּר מֵעָלֵינוּ אֹיֵב דָּבָר וְחָרֵב וְרָעַב וְיָגוֹן.
 וְהִסֵּר שָׁטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ. וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תִּסְתֵּירֵנוּ.
 כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמְצִילֵנוּ אַתָּה. כִּי אֵל מְלֶכֶךְ חַנוּן וְרַחוּם אַתָּה:
 וְשִׁמּוֹר צִאתֵנוּ וּבִיאָנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:
 וּפְרוֹשׁ עָלֵינוּ סֶפֶת שְׁלוֹמְךָ.
 בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הַפּוֹרֵשׁ סֶפֶת שְׁלוֹם עָלֵינוּ
 וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלַיִם:

בוא בשלום

רחל שפירא, נורית הירש

ציפורי הצפון כבר הגיעו
 מתערבל האבק בגבעות
 אחותנו הרוח עברה בדרכים
 ואנחנו צמאים לאות.

בוא בשלום החורשה מזכירה
 בטרם חלקה אחרונה תזרע
 ובטרם יוגף חלון
 אנא שוב אלינו בשלום.

בוא בשלום נפתחות חצרות
 ערכנו שולחן והדלקנו נרות
 ובטרם יושר מזמור
 נחכה לך שתחזור.

מתרפק האזוב על האבן
 כתינוק על אימו היחידה
 אחותנו הרוח עברה בשדות
 והגשם בכף ידה.

בוא בשלום החורשה מזכירה...

כוכבים ישבצו את האופק
 הירח ישלים מחסורו
 אחותנו תפגוש בטלה האובד
 בערגה תלטף צמרו

בוא בשלום החורשה מזכירה
 בטרם חלקה אחרונה תזרע
 ובטרם יוגף חלון
 אנא שוב אלינו בשלום.

תפילת השכיבנו מתקשרת לקריאת שמע שלפני
 השינה, אבל היא מופיעה בתפילת ערב שבת
 בבית הכנסת, ללא הקשר של הליכה לישון. יש
 לה מנגינה יפהפייה, שכדאי ללמוד ולשיר.

כמה אפשרויות נוספות לשירה:

יהי רצון

דודו ברק, יוני רועה

יהי רצון מִלְכָּךְ עָלֵינוּ
 יהי רצון מִלְּפָנֶיךָ
 יהי רצון שֶׁר נֶאֱכִיז
 עַד יִזְכּוּ לְרַחֲמֶיךָ

מִטַּל הַשָּׁמַיִם
 מִדְּבַשׁ וְשִׁמְנֵי הָאָרֶץ. תָּן
 מִכָּל טוֹב מִקִּשָׁה נֶגֶן
 רִמּוֹן וְזֵית וְדָגָן
 תְּמָר עֵבֶב וְתַאֲנִיחַ
 בְּצֵל אֵילָן נִחְיָה
 אָדָם וְחַיָּה נִהְיָה
 וּבָנֵינוּ שׁוֹבֵשׁ רֶשֶׁת יָפֶה

יהי רצון מִלְכָּךְ עָלֵינוּ
 יהי רצון מִלְּפָנֶיךָ
 יהי רצון שֶׁר נֶאֱכִיז
 עַד יִזְכּוּ לְרַחֲמֶיךָ

עושה שלום

מן התפילה, נורית הירש

עושה שלום במרומו
 הוא יעשה שלום עלינו
 ולע כל ישראל
 ואמרו, אמרו אמן.

יעשה שלום, יעשה שלום,
 שלום עלינו ועל כל ישראל.

יום שלום

יהודה אבן שמואל

יום שלום הוא יום השבת:

שלום האדם עם עצמו, עם אחיו, עם העולם כולו –

יום ההרמוניה בלבו של אדם, מבשר ההרמוניה באדם.

כוונת הלבבות

סבב בין הנוכחים, הזדמנות להזכיר מישהו -

חייל בצבא, בן שמטייל בהודו, קרוב חולה, מישהו שצריך את 'הגנת הברכה', או מישהו שיש לו מאורע משמח: חזר מחו"ל, החלים, השתחרר מהצבא, התקבל לקורס קצינים, קיבל רישיון נהיגה, מלאו לו שמונים וכדומה.

תפילת הדרך לחיילים

נוסח קהילת "ניגון הלב"

תְּפִלָּה יֵשׁ בָּנוּ שְׁתִּלְכוּ וְתָבוֹאוּ בְּשָׁלוֹם

וּבְבִטְחָה אֶל כָּל מַחֲזוֹת תְּפַצְּכֶם.

וְשָׁקֵט תִּמְצָאוּ בְּכָל שְׁתַּלַּךְ נַפְשְׁכֶם

וְחַן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים.

שְׁלֵא יוֹכְלוּ לָכֶם כָּל פְּרַעֲנִיּוֹת

שְׁמַתְרַגְּשׁוֹת וּבָאוֹת בְּדַרְכְּכֶם.

יְהִיוּ מַעֲשֵׂיכֶם טוֹבִים - נְתִיבְכֶם אֶמֶת וּפְעֻלְכֶם תְּמִים.

כִּחַ מִצָּאוּ לְעֵבֶר אֶת מִבְּחַגֵי הָאֵשׁ

וּבִטְחָה לְהֵלֵךְ לְיָמִים הַבָּאִים.

וּכְשֶׁתְּשׁוּבוּ לְכָאן, עֲיַפִּים, בְּדַרְכַּךְ הָעוֹלָה

נַחֲבֵק אֶתְכֶם שְׁקֵטִים וְאוֹהֲבִים, חֲסֵרֵי מִלָּה

נִרְאָה בְּעֵינֵיכֶם, בֵּין הַלְהָבוֹת הַדּוֹעֵכוֹת

אֶת נִיצוּצוֹת נְשִׁמְתָה שֶׁל הַחֲמֵלָה

וְאֶת יְפֵי הַנֶּפֶשׁ שֶׁלֹּא חִדְּלָה

בְּרוּךְ הַשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה.

אנא בכח

עוד פיוט הנושא בקשה להגנה ולחסד הוא **אנא בכח**, המיוחס לרבי נחוניה בן הקנה. הכנסנו אותו כאפשרות נוספת כאן, אף כי בתפילת ערב שבת הוא מופיע לפני לכה דודי:

אֲנָא בְּכַח גְּדִלַת יְמִיעַךְ תִּתִּיר צְרוּרָה:

קִבֵּל רֵנַת עַמְךָ, שְׂגִיגֵנוּ, טְהַרְנוּ, נוֹרָא:

נָא גְבוּר, דּוֹרְשֵׁי יְהוּדָךְ כְּגַבְתָּ שְׁמַרְם:

בְּרַכֶּם, טְהַרְם, רַחֲמֵי צְדָקָתְךָ תָּמִיד גְּמִלֵם:

חֲסִין קְדוֹשׁ, גְּרוֹב טוֹבְךָ נָחַל עֲדָתְךָ:

יְחִיד גְּאֻזָּה, לְעַמְךָ פָּגַח, זוֹכְרֵי קִדְשִׁתְךָ:

שְׁוַעֲתֵנוּ קִבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקוֹתֵנוּ, יוֹדַע תַּעֲלָמוֹת:

הפיוט הפך אהוב ומבוקש בלחנו של עובדיה חממה – אפשר לשמוע ביו-טיוב:

http://www.youtube.com/watch?v=X_ZGHeBQ2Fw

עוד על **אנא בכח**, ועל מה שמשוררים רבים כתבו בעקבותיו, אפשר למצוא בויקיפדיה:

http://he.wikipedia.org/wiki/אנא_בכח

אפשר גם לקרוא את שלום שלום של איילי:

שְׁלוֹם שְׁלוֹם

יעקב איילי

אֱלֹהִים הַשְּׂאֲרָנוּ לָךְ אוֹר בְּמִטְבַּח

אִם אֶתָּה בָּא לְפַקֵּד אֶת דְּלִתְנוּ

תַּכְּנִס, תִּשָּׁב, תִּתְרוֹחַ.

תִּשְׁמַע אוֹתְנוּ נוֹשְׁמִים - אֵיזָה

צְלִיל נְעִים.

אֱלֹהִים בְּגִבַּה הָעֵינִים

אֱלֹהִים עִם יְדִים וּפְנִים,

אִם כְּבוֹדְךָ מֵהַלֵּךְ הַלֵּילָה בְּעִיר

הַכְּנֵס נָא אֶל בֵּיתְנוּ בְּצַעֲדֵי

אֲוִיר

אֶתָּה הַיּוֹדֵעַ אֵיפֹה הַקֶּפֶה וְהַסֶּכֶר,

בְּמִיחַד בְּשִׁבְלֵךְ הַשְּׂאֲרָנוּ

אוֹר בְּמִטְבַּח,

בּוֹא אֵלֵינוּ

אִם אֶתָּה בָּא לְתֵת

רַק אֶל תְּבוֹא וְתַקַּח.

מזמור לדוד - תהילים כג

לחן: שלמה קרליבך

מִזְמוֹר לְדָוִד: יְהוָה רַעֲיוֹ, לֹא אֶתְחַסֵּר.

בְּנֵצֹת דָּשָׁא יִרְבִּיעֵנִי; עַל-מֵי מְנַחֹת יַעֲהֲלֵנִי.

נַפְשִׁי יִשׁוּבָה; יַעֲחֵי בְּמַעְגְלֵי-צֶדֶק, לְמַעַן שְׂמוּ.

גַּם כִּי-אֶלֶךְ בְּגֵיאַת עֲלְמוֹת,

לֹא-אִירָא רָע-- כִּי-אֶתְּחַזֵּק עַמְדִּי;

שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעֲנֶתְךָ, הִמָּה יַעֲחֲמֵנִי.

תַּעֲרֹךְ לְפָנַי, שְׁלֹחַן-- נֶגַד צַדִּיק;

דִּשְׁנֶת בְּשֶׁמֶן דָּאֲשִׁי, פֹּסֵי רוּיָה.

אֵן, טוֹב וְחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי-- כָּל-יְמֵי חַיֵּי;

וְשִׁבְתִּי בְּבֵית-יְהוָה, לְאֶרְךְ יָמִים.

אילו פינ

מתוך תפילת השבת

אֶלּוּ פִינוּ מְלֵא שִׁירָה כָּיָם,

וּלְשׁוֹנֵנוּ רְנָה פְּחֻמוֹן גְּלוּ,

וְשִׁפְתוֹתֵינוּ שִׁבַּח כְּמַרְחֵבֵי רְקִיעַ,

וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כְּשִׁמְשׁ וְכִירָח,

וְיַדֵּינוּ פְּרוּשׁוֹת כְּנִשְׂרֵי שָׁמַיִם,

וְרַגְלֵינוּ קְלוֹת כְּאַיִלוֹת,

אֵין אֶנְחֵנוּ מִסְפִּיקִים לְהוֹדוֹת לָךְ

ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלְהֵי אֲבוֹתֵינוּ.

אולי המפורסם בכל מזמורי תהלים, דווקא בגלל הנוצרים שאימצוהו והיותו מופע על כן בכל כך הרבה סרטים..... את הלחן היפה, שנעים מאד לשיר יחד, אפשר לשמוע בתקליט של 'שלישית המעפיל', או בביצוע שולי נתן באתר 'פיוט' - <http://www.piyut.org.il/textual/504.html>

יותר מזה אנחנו לא צריכים

אבי קורן, שמואל אימברמן

כבר יבשו עינינו מדמעות,
ופינו כבר נותר אילם מקול.
מה עוד נבקש, אמור מה עוד?
כמעט ביקשנו לנו את הכל.

את הגשם תן רק בעיתו,
ובאביב פזר לנו פרחים,
ותן שיחזור שוב לביתו,
יותר מזה אנחנו לא צריכים.

כבר כאבנו אלף צלקות,
עמוק בפנים הסתרנו אנחה.
כבר יבשו עינינו מלבכות -
אמור שכבר עמדנו במבחן.

את הגשם תן רק בעיתו,
ובאביב פזר לנו פרחים,
ותן לה להיות שנית איתו -
יותר מזה אנחנו לא צריכים.

כבר כיסינו תל ועוד אחד,
טמנו את ליבנו בין ברושים.
עוד מעט תפרוץ האנחה -
קבל זאת כתפילה מאוד אישית.

את הגשם תן רק בעיתו,
ובאביב פזר לנו פרחים,
ותן לנו לשוב ולראותו -
יותר מזה אנחנו לא צריכים.

את אילו פינ - שמקומו במקור בתפילה של שבת בבוקר - אוהבים לשיר, ב"ניגון הלב" ובבית תפילה בת"א ואולי בעוד מקומות, בלחן של שלמה גרוניך:

<http://www.youtube.com/watch?v=RWSxqZjXjQ>

את השיר "יהי הכל" בביצוע שלמה גרוניך לא מצאנו במקום שאפשר לשמועו ללא תשלום. אפשר להורידו – תמורת 4 ש"ח - באתר של מומה – http://www.imusic.co.il/album_details.asp?album_id=690&affiliate_id=2

לו יהי

נעמי שמר

עוד יש מפרש לבן באופק
מול ענן שחור כבד
כל שנבקש לו יהי.
ואם בחלונות הערב
אור נרות החג רועד
כל שנבקש לו יהי.

לו יהי, לו יהי
אנא - לו יהי
כל שנבקש לו יהי.

מה קול ענות אני שומע
קול שופר וקול תופים
כל שנבקש לו יהי
לו תישמע בתוך כל אלה
גם תפילה אחת מפי
כל שנבקש לו יהי

לו יהי, לו יהי...

בתוך שכונה קטנה מוצלת
בית קט עם גג אדום
כל שנבקש לו יהי.
זה סוף הקיץ סוף הדרך
תן להם לשוב הלום
כל שנבקש לו יהי.

לו יהי, לו יהי...

ואם פתאום יזרח מאופל
על ראשנו אור כוכב
כל שנבקש לו יהי.
אז תן שלווח ותן גם כוח
לכל אלה שנאהב
כל שנבקש לו יהי.

לו יהי, לו יהי...

השיר **שיר למעלות** קיבל פרסומו על ידי מוש בן-ארי ולהקת שבע. בשיר שרים "השם" בכל מקום שכתוב "יהוה". ביצוע שלו אפשר לשמוע ביו-טיוב:

<http://www.youtube.com/watch?v=mYX6p741cAQ>

יהי הכל

מילים: ברטולד ברכט (תרגום לעברית: נתן זך)
לחן: שלמה גרוניך

יהי הכל

שייך לכל

שייך לכל להיטיב עמו:

היגד - לאשה האמהית,

למען יגדל,

העגלה - לעגלון הטוב,

למען ינהג בה היטב

והאדמה - למשקים אותה מים,

למען תתן פריה בעתו.

שיר למעלות – תהלים קכא

לחן יוסף קרדונר

שיר, למעלות:

אנשי עיני, אל-ההרים--

מאין, יבא עזרי.

עזרי, מעם יהוה--

עשיה, שמים וארץ.

אל-יתן למוט רגלך; אל-ינעם, שמך.

הנה לא-ינעם, ולא יישן-- שומר, ישראל.

יהוה שמך;

יהוה צלך, על-יד מינך.

יומם, השמש לא-יכבה; וירח בלילה.

יהוה, שמך מכל-רע:

ישמר, את-גפך.

יהוה, ישמר-צאתך ובואתך--

מעתה, ועד-עולם

שער חמישי: יהיו לרצון אמרי פי

במימד התיאורטי, פרשת השבוע, לקחים מוסריים, לימוד משותף. בקהילות רבות הדרשה על פרשת השבוע באה לאחר התפילה, לפני פיזור.

במימד הצילי, הפסוקים המוכרים מתוך פרשות השבוע השונות, וכמו כן - מי האיש, שירת העשבים, אלי אלי, וכו'.

במימד הרגשי האיש, כאן הפניה היא אל האיש, כל אחד אל עולמו הפנימי, והשילוב בין השבת ובין "וינפש" במובן הנפש. זהו רגע השיא מבחינת החשיפה של המאזין אל החשיפה של הדרשן, ש"דרש אלוהים" במלים משלו, כבר לא מסתתר מאחורי נוסח-אחיד

במימד הקהילתי, יש כאן הרפיה, אחרי תחושת היחד החזקה יש כאן אפילו מקום ואפשרות ללכת, למי שכבר אין לו (או לילדיו) יכולת להקשיב.

כאמור למעלה, שי הגורסים כי מקומו של שער זה, החמישי, הוא הרבה יותר מוקדם, בין השער השני לשלישי. כדאי לבדוק בקהילה שלכם.

תפילת רבי אלימלך מליזנסק

תְּשִׁמְרֵנוּ מִן הַפְּגִיעוֹת וְהַגְּאוֹנוֹת,

מִן הַכַּעַס וְהַקְּפָדוֹנוֹת וְהַרְכִּילוֹת וְשִׂאָר מַדּוֹת רָעוֹת.

וְתַצִּילֵנוּ מִקְּנָאֵת אִישׁ מֵרַעְהוּ,

וְלֹא תַעֲלֶה קְנָאֵת אָדָם עַל לִבֵּנוּ וְלֹא קְנָאֵתֶם עַל אַחֲרֵימִים.

אֲנִירָבָא, תּוּ גְּלַבְנוּ שְׁנַרְאָה כָּל אֶחָד מֵעַלְתַּת חֲבָרֵינוּ וְלֹא חֲסָרוֹנָם.

וְשִׁנְדְּבָר כָּל אֶחָד אֶת חֲבָרוֹ בְּדַרְךְ הַיִּשָּׁר וְהָרְצוּי לְפָנֶיךָ

וְלֹא תַעֲלֶה שׁוּם שְׁנָאָה מֵאֶחָד עַל חֲבָרוֹ, חֲלִילָה

וְתַחֲזֹק אֹתֵנוּ בְּאַתְהָבָה אֱלֹהֶיךָ,

שְׂיִהְיֶה הַכֹּל נַחַת-רוּחַ.

אָמֵן, כּוּ יְהִי רָצוֹן.

קשב – ט. כרמי

קְשֶׁה לְשִׁתִּי קְנֻכִּיּוֹת לְשׁוֹחַח שִׁיחָה-שָׁל-מִפְּשָׁ.

כָּל אַחַת מִטָּה אֶזֶן לַיָּם שָׁלָה.

רַק שׁוֹלָה-הַפְּנִינִים אוֹ סוֹחֵר-הַעֲתִיקוֹת

יְכוּל לְקַבֵּעַ בְּלִי חֶשֶׁשׁ: אוֹתוֹ יָם.

פרשת השבוע

דרשה על פרשת השבוע, חיבור לאקטואליה....

מי האיש – תהלים לד, יג-טו

מִי-הָאִישׁ, הַחֹפֵץ חַיִּים;

אֲהַב יָמִים, לְרָאוֹת טוֹב.

נֹצֵר לְשׁוֹנֵךְ מִרַע;

וּשְׁפָתֶיךָ, מִדְּבַר מִרְמָה.

סוֹר מִרַע, וְעֹשֶׂה-טוֹב;

בְּקֶשׁ שְׁלוֹם וְרַדְפָּהוּ.

יהיו לרצון אמרי פי

מתוך תפילת עמידה

אֱלֹהֵי, נֹצֵר לְשׁוֹנֵי מִרַע וּשְׁפָתֵי מִדְּבַר מִרְמָה.

וְלִמְקַלְלֵי נַפְשֵׁי תוֹבִים, וְנַפְשֵׁי כַּעֲפָר לְכֹל תְּהִיָּה.

פֶּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתְךָ, וּבְמִצְוֹתֶיךָ תְּרַדְּףֵנִי נַפְשֵׁי.

וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה – מִהֲרֵה הַפֵּר עֲצֵתֶם

וְקַלְקַל מַחֲשַׁבְתֶּם.

עֲשֵׂה לְמַעַן שְׂמֵךְ, עֲשֵׂה לְמַעַן יִמְיָנֶךָ,

עֲשֵׂה לְמַעַן קוֹדְשֶׁתְךָ, עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתְךָ,

לְמַעַן יִחַלְצֵנוּ יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעֵה יְמִינֶךָ וְעַנְנֵי.

יְהִיו לְרָצוֹן אֱמָרֵי פִי וְהִגִּינוּ לִבִּי לְפָנֶיךָ,

חַ צוּרֵי וְגִאֲלֵי.

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ

וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל,

וְאָמְרוּ אָמֵן.

באתר המדרשה ניתן למצוא דרשות של חברינו על

פרשות השבוע השונות – הנה כאן:

<http://www.hamidrasha.org.il/site/heb/General.aspx?l=4&id=481>

שער שישי: אדון עולם

והנה מגיע הזמן לחתום את קבלת השבת. השער
האחרון הוא בעצם שער היציאה מקבלת השבת.

בכל המימדים – יש כאן סיום, חתימה, יציאה
מהיחד הקהילתי איש איש לביתו.

שירת העשבים

נעמי שמר ע"פ הרב נחמן מברסלב

דע לך, שְׁפָל רוּעָה וְרוּעָה
יֵשׁ לוֹ נְגוּן מִיַּחַד מְשֻׁלוֹ
דע לך, שְׁפָל עֵשֶׁב וְעֵשֶׁב
יֵשׁ לוֹ שִׁירָה מִיַּחַד מְשֻׁלוֹ
וּמִשִּׁירַת הָעֵשְׂבִים נַעֲשֶׂה נְגוּן שֶׁל רוּעָה

כַּמָּה יָפָה, כַּמָּה יָפָה וְנֹאָה
כְּשִׁשׁוּמְעִים הַשִּׁירָה שְׁלֵהֶם
טוֹב מֵאֵד לְהִתְפַּלֵּל בִּינֵיהֶם
וּבִירְאָה לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם
וּמִשִּׁירַת הָעֵשְׂבִים מִתְמַלֵּא הַלֵּב וּמִשְׁתוֹקֵק

וּכְשֶׁהֵלֵב מִן הַשִּׁירָה מִתְעוֹרֵר
וּמִשְׁתוֹקֵק אֶל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
אוֹר גְּדוֹל אֲזִי נִמְשָׁךְ וְהוֹלֵךְ
מִקְדָּשְׁתָּה שֶׁל הָאָרֶץ עָלָיו
וּמִשִּׁירַת הָעֵשְׂבִים
נַעֲשֶׂה נְגוּן שֶׁל הַלֵּב.

אדון עולם

מחבר לא ידוע, ספרד, המאה 12

אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מְלַךְ בְּטָרֶם כָּל יַצִּיר נִבְרָא
לַעֲת נַעֲשֶׂה בְּחַפְצוֹ כָּל אֲזִי מְלַךְ שְׁמוֹ נִקְרָא

וְאַחֲרֵי כָּכֵלּוֹת הַכֹּל לְבַדּוֹ יִמְלֹךְ נוֹרָא
וְהוּא הָיָה וְהוּא הֵיחָא וְהוּא יְהִיָּה בְּתַפְאָרָה

וְהוּא אֶחָד וְאֵין שְׁנֵי לְהַמְשִׁילוֹ וְלְהַחְבִּיבָה
בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תַכְלִית וְלוֹ הָעֵז וְהַמְשָׁרָה

וְהוּא אֵלֵי וְחֵי גּוֹאֲלֵי וְצוֹר חֲבָלֵי בְּיוֹם צָרָה
וְהוּא נָסִי וּמְנוֹסִי מִנֵּת כּוֹסֵי בְּיוֹם אֶקְרָא

בְּיָדוֹ אֶפְקִיד רוּחֵי בְּעַת אִישׁוֹן וְאֶעִיכָה
וְעַם רוּחֵי גּוֹיָתִי אֲדַנִּי לִי וְלֹא אֵיכָא.

דרור יקרא

ר' אדונים הלוי בן לברט – "דונש"

דְּרוֹר יִקְרָא לְבָן עַם בֵּית.
וַיִּנְצְרְכֶם כְּמוֹ בֵּית.
נָעִים שְׁמַכֶּם וְלֹא יִשְׁבֵּת.
שָׁבוּ נוּחוּ בְּיוֹם שַׁבָּת:

דְּרוֹשׁ נְוֵי וְאוֹלָמֵי.
וְאוֹת לְשַׁע עֲשֵׂה עַמִּי.
נָטַע שׁוֹרֵק בְּתוֹךְ כְּרָמֵי.
שַׁעֲהַ שְׁנֵעַת בְּנֵי עַמִּי:

אֱלֹהִים תָּן בְּמַדְבַּר הַר.
הַדָּס שְׁטָה בְּרוֹשׁ תִּדְבַּר.
וְלִמְזֵהִיר וְלִנְזָהֵר.
שְׁלוֹמִים תָּן כְּמִי נְהַר:

דְּרוֹר יִקְרָא לְבָן עַם בֵּית.
וַיִּנְצְרְכֶם כְּמוֹ בֵּית.
נָעִים שְׁמַכֶּם וְלֹא יִשְׁבֵּת.
שָׁבוּ נוּחוּ בְּיוֹם שַׁבָּת:

לחנים והסברים לפיוט דרור יקרא -
<http://www.piyut.org.il/tradition/2322.htm>

לחנים והסברים לפיוט אדון עולם -
<http://www.piyut.org.il/textual/18.html>

בבתי כנסת רבים נהוג לשיר את אדון עולם (או את
יגדל אלוהים חי) בסיום תפילת ערב שבת. מכאן
לקחנו את שם השער שלנו – מה גם שהשיר אדון
עולם הפך אהוב ומוכר בלחנו של עוזי חיטמן, אם כי
ניתן לשיר אותו גם בלחנים אחרים.

במקומות מסוימים, כמו למשל בקבלות שבת
שערכנו בבית הספר הריאלי בחיפה, הקהל נעמד
יחד, בצפיפות, לשיר את אדון עולם מתוך תחושה
של יחד לפני סיום.

יש שנוהגים גם 'לצרף בית' ולשיר

שבת שלום ומבורך, שבת שלום ומבורך,
שבת שלום ומבורך, שבת שלום ומבורך.

אחלה עולם

עלי מוהר

כשאני רואה

בחלוני

עץ שמוריק לך וגם לי

אני שר לעצמי,

איזה אחלה עולם

השמיים כחולים,

ענן הוא לבן

והבוקר בהיר ובלילה אישן

ואחלום לעצמי,

איזה אחלה עולם

וכל צבעי הקשת, יפים וחדשים
פרוסים אחרי הגשם על פני האנשים
והיום כה יפה, וקל לי כל כך
לומר שאני אוהב אותך

והנה תינוקות בוכים במיטה
מה שהם ילמדו לעולם לא אדע
אז אני שר לעצמי, איזה אחלה עולם

וכל צבעי הקשת, יפים וחדשים...

השמיים כחולים, ענן הוא לבן
והבוקר בהיר, ובלילה אישן
ואחלום לעצמי, איזה אחלה עולם...

אב'רי טו פוארטה סראדה

אב'רי טו פוארטה סראדה
קה אן טו באלקון לוז נו איי
אל אמור אה טי טה ב'לה
פארטימוס, רוזה, פארטימוס רוזה דה אקי

יו דמאנדי פור לה טו ארמוזורה
קומו טה לה דיו אל דיו
לה ארמוזורה טויה אס פורה
לה מרסקו סולו יו.

צור משלו אכלנו

צור משלו אכלנו ברכו אמוני שבוענו והותרנו כדבר יי:

הזן את עולמו. רוענו אבינו. אכלנו את לחמו. ויינו שתינו.
על פן נודה לשמו. ונהללו בפיו. אמרנו וענינו. אין קדוש כפיו:

בשיר וקול תודה נברך לאלהינו. על ארץ חמדה שהנחיל
לאבותינו.

מזון וצדה השביע לנפשנו. חסדו גבר עלינו. ואמת יי:

יבנה המקדש. עיר ציון תמלא. ושם נשיר שיר חדש. וברננה
נעלה.

הרחמן הנקדש. יתברך ויתעלה. על כוס יין מלא. כברכת יי:

ובכן, חתמנו, אבל... יש כאלה שלא רוצים להיפרד,
שמושכים את השירה עוד ועד... לאלה הוספנו כאן
עוד שירים לסיום... שירים בלדינו מתאימים –
בקהילות רבות - ברגעים האלה, אבל כמובן גם
אחרים.

פתחי את דלתך הסגורה

פתחי את דלתך הסגורה
כי במרפסת שלך אין אור
אהבתי תגן עליך
נצא רוזה (או אהובה), נצא מכאן

אני מתפלל אל יופיך
זה שנתן לך אלוהים
יופיך הוא טהור
רק לי הוא שמור.

שיר המעלות

תהילים קכ"ו, יוס"ה רזנבלט

שיר, המעלות:
בשוב יהודה, את-שיבת ציון – היינו, כחלמים.
אנו יפלא שחוק, פינו – ולשונו רנה:
אנו, יאמרו בעזים – הגדיל יהודה, לעשות עם-אגלה.
הגדיל יהודה, לעשות עמנו – היינו שמים.
שובה יהודה, את- שביענו – כאפיקים בגג.
הזרעים בדמעה – ברנה יקצרו.
הלוך ילך, ובה – נשא משך-הזרע:
בא-זבא ברנה – נשא, אלתיו.